

GLASOVA Panorama

KRANJ, 7. SEPTEMBRA 1963

STEVILKA 35

V raznih nacionalnih organizacijah Rdečega križa je vključenih 165 milij. ljudi — Krvodajalstvo je razširjeno že v 68 državah na svetu — V zadnjih sto letih je nudil Rdeči križ pomoč ljudem, ki so jo najbolj potrebovali

MALO JE POBUD v človeški zgodovini, ki so postale v tako kratkem času svetovne. V sto letih je organizacija Rdečega križa vključila v svoje vrste 165 milijonov ljudi. Za eno najbolj humanitarnih ustanov sodobne družbe se imamo zahvaliti slučaju.

Glavna gospodarska panoga Ratečanov v preteklosti je bila živinoreja (pastirstvo), največ ovčarstvo. Pasli so v planini v Tamarju in v planini za Jezerom, ki je zdaj na italijanski strani. S tem v zvezi je tudi obdelava volne (»pipanje«, predenje, motanje), iz katere so med drugim izdelovali značilno rateško obuvalo — »žoke« (znotraj stkano v obliki nogavice iz volne — sprednji del iz bele, zadnji iz črne volne — obdano pa spodaj s podplat iz svinjine, zgoraj pa z ovčjo kožo). Rateška dekleta in žene so ves ta postopek prikazala tudi v nedeljo na Pastirskem reju

Ob praznovanju
stoletnice
Rdečega križa

Križ dobrote

Pred sto leti je 31-letni ženevski bankar Henry Dunant nameraval v Alžiriji zgraditi tovarno. Svoj načrt je hotel razložiti cesarju Napoleonu III, ki je bil takrat na bojišču v severni Italiji. Odpravil se je, da poišče cesarja in bil tako slučajno priča velike bitke pri Solferinu, kje je obležalo 40 tisoč mrtvih in ranjenih vojakov. Henry Dunant je s pomočjo okoliških vaščanov začel pomagati ranjencem, ne glede na narodnost in vero.

Ni se več pomiril. Na njegovo pobudo je bila še isto leto sklicana mednarodna konferenca, na katero je poslalo svoje zastopnike 16 držav.

Danes so v organizaciji Rdečega križa vključene vse države na svetu razen Jemena in Nepala. Pa tudi te dve državi sta se obvezali, da spoštujeta pravila.

Praznik rateških pastirjev

Pastirski rej se še ni »pokvaril« v »lov na ficke« — Malo obiskovavcev, veliko nastopajočih — Veren prikaz življenja Ratečanov v preteklosti

O PASTIRSKEM REJU moramo zapisati predvsem tisto, kar o bohinskem Kravjem balu ali Kmečki ohceti ne moremo trditi: da še ni »pokvarjen«, ni še skomercializiran, ampak je njegov osnovni namen prikazati običaje rateških pastirjev ob spomladanskem odhodu živine v planine in ob jesenski vrnitvi domov ter življenje Ratečanov v preteklosti nasploh.

Pester in skrbno pripravljen program je bil zaradi dolžine nekaj ur že kar malce utrujajoč za gledavce, ki jih sicer ni bilo veliko, vendar so ga do konca z zanimanjem spremljali. Ratečani, ki so skoraj vsi v narodnih nošah ali kako drugače sodelovali v prireditvi, so pod plačniško skakalnico postavili samo eno prodajalno jedca in pijačo, pa tudi vstopnino so dekleta v narodnih nošah pobirala le na enem kraju. Morda je vzrok za tako prireditev prav to, da še ni tako znana in tradicionalna kot npr. Kravji bal in da je zato obiskovavec razmeroma malo, vendar prireditelj — Turistično društvo Rateče — stalno poudarja, da je njihov namen predvsem prikazati in s tem ohraniti šege in navade vasi v preteklosti, ki so skoraj izumrle, zato smemo upati, da se Pastirski rej v prihodnjih letih ne bo izrodil v »lov na ficke«.

Ukrajinski alpinisti pri nas

SREDI TEDNA je prišla v Julijske alpe skupina ukrajinskih alpinistov, ki se bodo več kot 14 dni mudili v naših gorah.

Opravili bodo ekaj težjih vzponov na naše gorske vrhove po najtežjih plezalnih smereh. Sovjetski alpinisti

so se nastanili v Vratih, kjer jim bo Aljažev dom nekaj časa drugi dom. Vrata bodo njihovo izhodišče za težavne plezalne smeri na bližnje vrhove.

V skupini je deset sovjetskih izkušenj alpinistov, ki imajo za seboj že številne uspehe v sovjetskih gorah.

**Sod smodnika,
ki se lahko
vsak trenutek
vname
v Sajgonu**

Živci niso iz jekla

Novi ameriški veleposlanik v Sajgonu Henry Cabot Lodge, ki je bil na zadnjih volitvah republikanski kandidat za podpredsednika ZDA

Žene se mešajo v politiko — Katoliška cerkev oblači in vedri — Ladjo, ki se potaplja, najprej zapustijo podgane — Budistični kmetje niso garjave ovce — Kako dolgo bodo usodo naroda še krojili za njegovim hrbtom?

NA SVETU JE VSE mogoče. Kar je bilo videti še pred pol leta nemogoče in neverjetno, postaja vedno bolj stvarnost. Zavezništvo plačano s tolikimi milijoni dolarjev med diktatorjem Južnega Vietnama Ngo Din Diemom in ZDA razpada. V Sajgonu, trdni postojanki Diemovega nasilja, lovi osovražena vojska budistične duhovnike, ki dobivajo zatočišče za vrati ameriškega veleposlanništva. Nasprotja z budisti so v južnovietnamskem glavnem mestu Sajgonu odprla oči tudi slepim Američanom, ki so dolgo stiskali svoje dolarje.

Bič nasilja

V pismu, ki je bilo naslovljeno na ameriški časopis »New York Times«, je pred kratkim gospa

Nu, žena vsemogočnega šefa južnovietnamske policije, dobro znana po svojem vplivu na državne zadeve v Južnem Vietnamu, zapisala: »Če bi dobro premislili, bi prišli do

zaključka, da bi morali te nevarne izdajavce še bolj tepsti z bičem, čeprav nosijo meniško skuto.«

Vendar so se udarci, storjeni nad budisti kmalu sprevrgli v pogubo. Zdaj je že na prvi pogled jasno, da Diemov režim ni izgubil opore samo v državi, temveč da ga zapuščajo najbolj predani zavezniki. Obsodbe njegovega početja v Južnem Vietnamu so vsesplošne, ne samo v državi, temveč tudi zunaj mej. »Upor budistov« v deželi, kjer ima ta vera večino ljudi za seboj, je privedel do večih notranjih protislovij in nemirov.

Preganjanje budistov

Katoliška cerkev, ki ji pripadajo najvišji državniki, ima privilegiran položaj. Katoliška vera je dajala vedno prednosti pri grabežu državne oblasti. Počasi je prišla vsa oblast v roke katoličanov. Tako je pojem katolištva v pretežnem delu vietnamskih vasi popolnoma izenačen s pojmom oblasti.

Verskemu zatiranju se je sčasoma pridružilo še več drugih diktatorskih novosti. V borbi z vietnamskimi partizani, z gibanjem Vietkongo, je začela diktatorska oblast v vaseh, ki so imele stik s partizani graditi »strateška naselja«. Kljub odporu so kmete nasilno odvedli iz njihovih hiš in jih zaprli v naselja, ki jih obdaja bodeča žica. Mislili so, da tako kmetje ne bodo mogli podpirati »sovražnika«. V teh »strateških naseljih« so zgradili tudi katoliške cerkve in kapele. Z vsemi sredstvi so začeli širiti katoliško vero. Budisti so zahtevali, da jim dovolijo še naprej obiskovati njihove pagode v vaseh. Oblast pa o tem ni marala ničesar slišati. Tako je prišlo do hudih nasprotij. Kmetje so še naprej negovali budistične verske obrede. Orožniki pa so jim to z orožjem preprečevali.

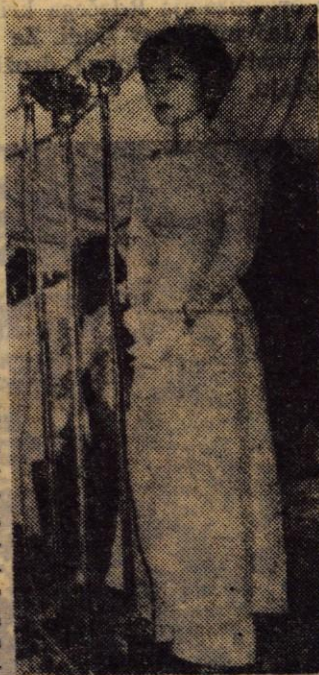
Gasivec iz Amerike

Ladjo, ki se potaplja, najprej zapustijo podgane. O potopu sajgonske ladje ni več nobenega dvoma. Vendar so se v Sajgonu našli tudi taki, ki bi bili pripravljeni za ceno obstanka ladje pometati polovico posadke v morje. Novega ameriškega veleposlanika Henry Cabot Lodgea, nekdanjega republikanskega kandidata za podpredsednika ZDA na zadnjih volitvah, ki je z največjo naglico priletel v Saigon, so sprejeli kot gasivca. Njegove gasivske sposobnosti pa so se spoprijele s številnimi

težavami. Najprej so mislili, da bi se z nekaterimi zamenjavami v vladi dalo rešiti ugonobljeno »demokracijo«. V zadnjem času pa je vedno več glasov o temeljitem »carskem rezu«. Vznikle so posamezne »demokratske skupine«, sestavljene iz ostankov vladajočih krogov, ki si niso umazali rok z zločini in krvjo. Posameznim voditeljem teh skupin dajejo v ameriškem tisku vedno bolj pogosto besedo. Nekateri med njimi so napravili že tudi potovanja v Ameriko. Med najbolj prizadevno skupino štejejo »Demokratsko ligo Južnega Vietnama«, ki bi morda lahko pomirila nezadovoljne množice.

Vendar tudi ameriški gasivci ne skrivajo strahu, da je vse zavoženo. O novi vladi v Sajgonu verjetno ne bodo mogli odločati za hrbtom južnovietnamskega ljudstva.

Zdravko Tomažej

Žena šefa južnovietnamske policije Ngo Din Nuja je znana s svojim vplivom na politiko

GLOBUS

Dopust zaradi občutljivih živcev

GASTON MONNERVILLET, 66-letni predsednik francoskega senata, je bil na počitnicah v francoskem letovišču Aix-les-Bains. Hrup letal z bližnjega letališča ga je tako motil, da je komandant moral začasno ustaviti vse vaje, pilote pa je poslal na dopust.

Peš iz Indije na Švedsko

V BELEM PLASCU in sandalah je štiri leta potoval 38-letni menih Indijec Belakrišnan po svetu. Na Švedskem mu je nekdo obljubil posebni kuhalnik. Na dolgi poti se je menih preživljal s proučevanjem joge. Nikoli ni ostal na enem kraju dlje kot tri dni. Ni imel težav glede hrane in spanja, celo svoj beli plašč si je opral vsak dan. Ko se je vrnil, je lahko v svoji celici premišljeval o dolgem potovanju.

Bikoborba za boj proti bikoborbi

DRUSTVO PRIJATELJEV živali v Barceloni je pridilo pred kratkim veliko bikoborbo. Čisti dohodek predstave bo društvo porabilo za preprečevanje bikoborb.

REKLI SO...

»TO SO TI prekleti... ne, potrebni Združeni narodi, ki nam povzročajo glavobol.«

Harold Macmillan, britanski premier

»POLITIKA JE podobna gradnji stanovanjskih hiš: pocieni rešitve se pokažejo na koncu vedno najdražje.«

Michel Debre, bivši francoski premier

»ZUNANJA POLITIKA nima nobenega smisla, če za njo ne stoji vojska. Mi smo odpravili vojsko že leta 1868.«

Franc Jožef II., suveren kneževine Lichtenstein

»STRAŠNO JE, če se moraš starati sam. Moja žena že štiri leta ne praznuje rojstnega dneva.«

Winston Churchill, bivši britanski premier

»IDEALNI MOŽ se od drugih pozna po tem, ker ravna s svojo ženo kot s svojim avtomobilom.«

Helmut Riemann, nemški komik

»STRASTNI KADIVCI ne kadijo med dvema obrokom, temveč jedo med dvema kajenjem.«

Francois Sagan, francoska pisateljica

»PLESA JE MORDA dokaz moštosti, toda zelo pogosto zmanjšuje priložnosti, da mož dokaže svojo moštost.«

Red Skelton, ameriški komik

Drugo jutro smo se prebudili precej pozno. Bolje bi bilo, če bi se še pozneje, kajti čakalo nas je še precej neprijetnih ur čakanja in negotovosti. Na ladji se ni dosti spremenilo. Policaja sta zavzela stari položaj. Eden na ladji, drugi pa na obali. Izmenjala sta šefa. Bil je manjši debelšen človek, z njim pa je prišel še neki oficir mornarice.

Kapitan je duhovit

Tudi nekaj drugih civilistov je bilo na ladji. Velik in neznansko debel človek je vodil natovarjanje. Delavci so delali dokaj pridno, samo kričali so vse vprek, kakor da se prepirajo, pa so se menda le pogovarjali. Na našem levem boku, ki je gledal proti drugemu bregu široke reke Tajo, se je nabralo čez noč in v zgodnjih jutranjih urah kakih deset trabakul, jadrnic na dva jambora, s katerimi so domačini pripeljali tovor za našo ladjo. Bila je sama plutovina. Vkrcavali smo jo že v Tangerju, vendar je je bilo tukaj v Lizboni neprimerno več. Dve trabakuli sta pripeljali tudi bale zelene morske trave. Trabakule so bile precej velike. Dolge tudi do trideset metrov, vendar je bilo skoraj na vsaki samo po štiri do pet ljudi. Natovarjanje plute ni terjalo mnogo spretnosti številnih delavcev. Z malimi ladijskimi žerjavi, ki jim mornarji pravijo kar roke, so dvigali po šest bal, pritrdjenih na kavlje naenkrat kvišku in jih spuščali v podpalubje, kjer sta jih dva delavca zlagala. Kljub temu da je šlo delo hitro od rok, pa trabakule kar niso in niso hotele biti prazne. Nove plasti plutovine so se kazale pod starimi globoko v njihovem trupu.

Od komandnega mosta je prišel kapitan. Pokazal je z glavo proti civilistom in policajema in dejal: »Tu je menda od vsakega rodu vojske po eden, da nas stražijo!«

Povprašali smo ga, če kaj ve, kako je z našo prošnjo, da bi šli z avtobusom v mesto.

»Eh, dragi moji, ne vem, če bo kaj! V potnem dovoljenju piše, da ste študenti, to pa je tako, kot če bi napisali novinarji ali pa še slabše. Zakaj niste raje napisali, da ste kovači, mizarji, kmetje, potem bi še nekako šlo, tako pa...«

Zastraženi ogled mesta

Čakanje na milost

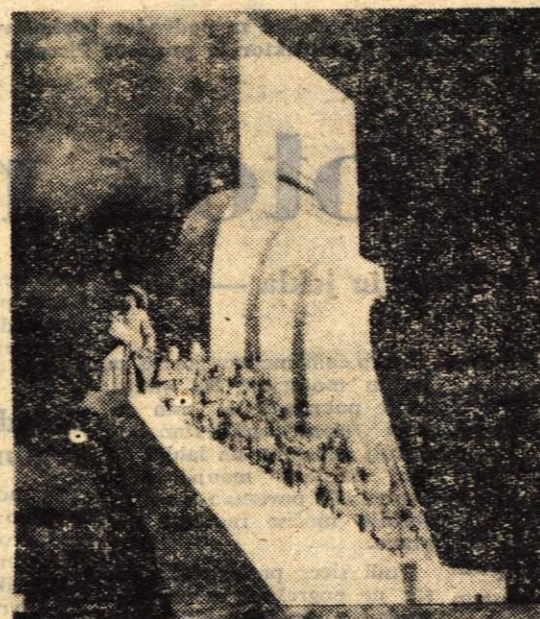
Čakali smo na milost portugalske policije, ali bolje na milost šefa policije v lizbonski luk. Čakali smo do štirih. Ob pol treh, ko bi morali priti z avtobusom, nas je veliki in debeli, ki je vodil natovarjanje obvestil, da pridejo ob treh, ob treh nas je agent obvestil, da se je šofer zapil in da iščejo drugega. Ko smo že povsem obupali, se je pripeljal velik avtobus za 40 ljudi. Bili smo že pripravljeni. Osem Jugoslovancev je končno le stopilo na portugalska tla. Poklicali so nas po imenih in nas enega za drugim spuščali v avtobus. Bili smo pripravljeni in takoj smo se odpeljali mimo žične mrežaste ograje, ki je obkrožala ladjo v mesto.

Spremljala sta nas dva civilista, oba mlajša, stara od 23 do 28 let. Kadar smo se ustavili, sta nervozno pogledovala, kam kdo gre, in ko smo odrinili dalje, sta nas spet skrbno prešela.

Mesto nas je navdušilo. Prestolnica Portugalske ima kot mnogo drugih mest ostro ločena dva dela. Moderni in stari, prvobitni del mesta.

Okno v svet

V starem delu mesta nas je predvsem navdušila petsto let stara trdnjava zidana v obliki enega samega stolpa. Pravzaprav ima dva dela. Pravokotni stolp na severni strani, ki predstavlja glavni del trdnjave, in pa heksagonalno zunanjo utrdbo obrnjeno proti morju, obkroženo z bojnim trdnjavskega zidom kakor ladijski pramec. Trdnjava je dobro ohranjena. Od mnogih zgodovinskih znamenitosti, ki so se dogodile v zvezi s tem stolpom, navajajo zgodovinarji tudi to, da je leta 1497 ladje Vasca da Gama zapustilo domovino prav na tem mestu, ko je iskala morske poti v Indijo. Vasco da Gama se je vrnil po reki Tejo leta 1499 in presenetil svet s svojim junaškim dejanjem. Pristal je ob isti trdnjavi, ki ji Portugalci pra-

Kamniti spomenik je bil pred kratkim postavljen v čast slavnim pomorščakom petnajstega in šestnajstega stoletja, ki so s svojimi osvajalnimi odpravami in odkritji utrdili moč Portugalske v svetu

vijo Torre de Belem. Trdnjava ima štiri nadstropja, v vsakem izmed teh nadstropij pa po eno sobo. V kamniti kleti, nad katero se dvigajo oboki, je v tleh vse polno odprtih pokritih z močnimi kovanimi mrežami. Pri teh mrežah so se zbirali ujetniki, da bi se naučili sončne svetlobe okoli leta 1580, ko so v času vojvode Albe uporabljali trdnjavo kot ječo za patriote.

Lizbonska katedrala

Lizbonska katedrala — zgrajena v romanskem stilu z normanskimi značilnostmi — je bila postavljena po letu 1147, vsekakor v dvanajstem stoletju na pobudo prvega portugalskega kralja Alfonsa Henrika. Kralj Diniz je na prehodu iz trinajstega v štirinajsto stoletje dogradil samostan, kapelo in vzhodno krilo v slogu, ki prehaja v gotskega, in končno kapelo Bartolomea Joanes v čistem gotskem stilu. Katedrala sicer ne pomeni ne vem kakšne znamenitosti, saj je bila večkrat zaradi potresov popravljena, k mešanici stilov pa je pripomogel

tudi slab okus škofov in prelatov tistega časa, ki so v katedralo nanесли vsi mogočo šaro, ki pa so jo danes že dodobra očistili.

Ko smo zapuščali stari del prestolnice, ki ga domačini imenujejo Alfama, smo se pomudili še ob modernem spomeniku portugalskim pomorščakom.

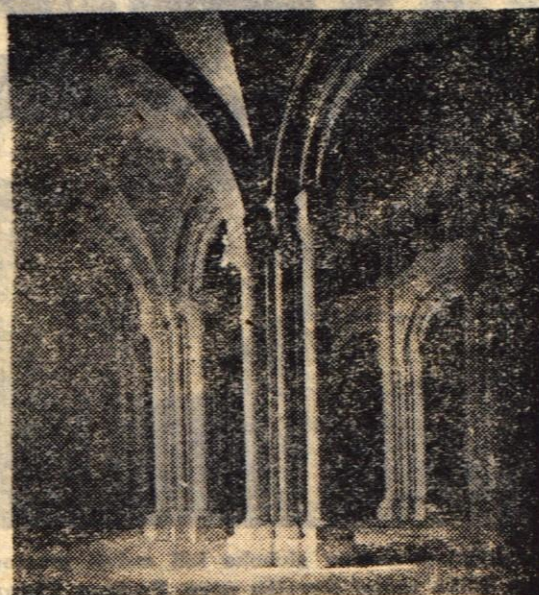
V novem delu mesta

Moderni del mesta je prav tako napravil na nas velik vtis. Stavbe, čeprav velike in mogočne, so zgrajene v zelo prikupnem stilu. Brez sivine in uniformiranosti, ki je tako pogosta pri naših blokkih. Mesto je grajeno v širino in ima mnogo zelenih površin. Parki so polni cvetja. Mesto je tudi v tem delu dobesedno posejano s spomeniki. Prevladujejo spomeniki iz bron, in to od 16. stoletja dalje pa prav do današnjih dni. Portugalci ljubijo spomenike. Sicer pa kaže, da jim od kolonij in dežel, ki so jih osvojili in odkrili v preteklosti, kmalu ne bo ostalo nič drugega kot samo spomeniki mož, ki so jih našli in zavzeli. Tega se močno zavedajo in še policist, ki nas je spremljal, je pod spomenikom pomorščakom, kjer je tudi v marmornatem mozaiku karte sveta označena vsa zgodovina portugalskih osvajanj, vzdihnil »Angola, Angola!«. Ogledali smo si še areno za bi-koborbe, radijsko in televizijsko postajo Lizbone, nato pa smo se obrnili proti pristanišču.

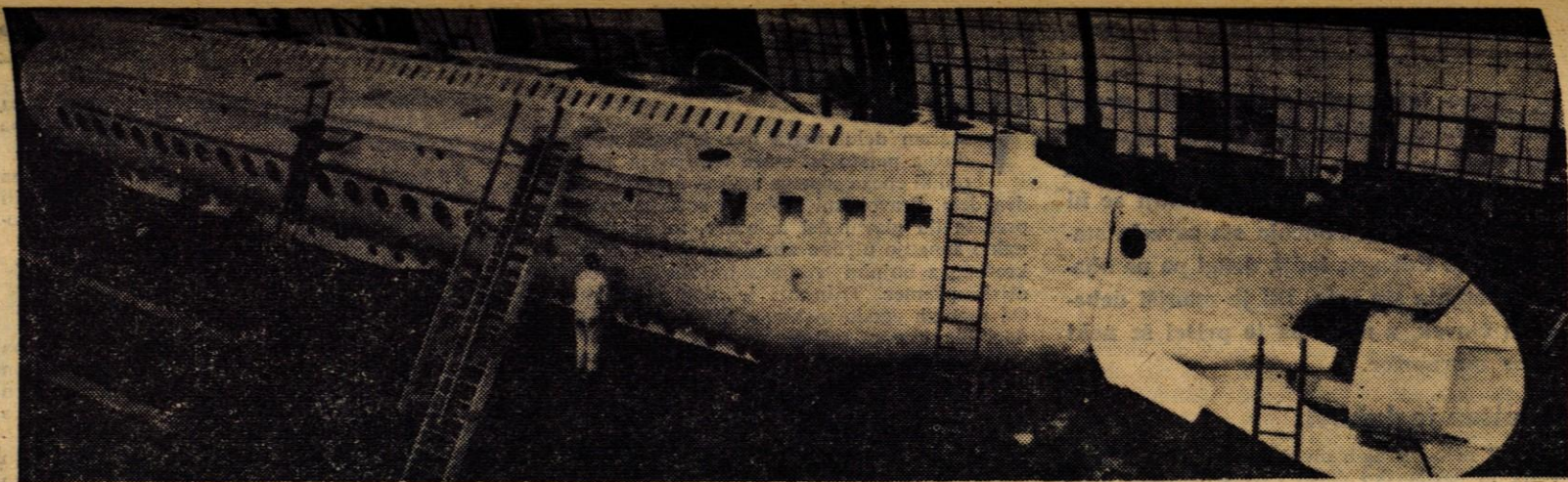
Spremljevalca sta se skrbno držala ure. Dve uri in pol in nič več. Nismo hoteli nadlegovati, da bi se odpeljali v manj privlačne kraje prestolnice, tja, kjer prebiva delavstvo in revnejši sloj prebivalstva. Bilo bi brez dvoma zaman. Tako sta bila očitno zadovoljna, da sta nama prikazala samo lepe strani svojega mesta in nam prikazala življenje z najlepše strani. Toda na koncu smo videli tudi drugo stran življenja na Portugalskem. Ko nas je avtobus pripeljal skozi vrata pred ladjo, je stala tam skupina kakih desetih otrok in prošila ladijskega kuharja kruha z rokami obrnjenimi navzgor. Nekateri so kazali na želodce, drugi pa na usta. Kuhar jim je delil kruh, oni pa so se kar topli zanj. Vse skupaj je napravilo zelo mučen vtis. Policijski šef, ki je poveljeval policajema v modrih uniformah, je nato lastnoročno razgal skupinico in tako napravil še slabši vtis pred »komunistično« ladjo, čeprav ga je hotel popraviti. Otroci so se nato še enkrat priplazili, pa so jih tudi tokrat spodili. Spremljevalcema in šoferju smo izročili v zahvalo pol litra slivovke in se poslovili.

Ob ladji sta stali samo še dve trabakuli. Natovarjanje se je bližalo koncu. Ko je Lizbona drugič objela tema, je ladja »Bratstvo« zapustila njeno pristanišče.

Mito Trefalt

Romanska stran ladje lizbonske katedrale iz 13. stoletja

Po šestih mesecih so v Montjeyju v Švici zgradili podmornico, ki bo služila za podvodno izletništvo. Na sliki vidimo 30 metrov dolgo podmornico, ki je zdaj dokončana. Podmornico pa morajo še notranje opremiti. Konstruktor je profesor Piccard.

Najmanjši otok na svetu

Profesor Piccard ne miruje — Otok iz železa in jekla — Štirje možje odkrivajo morske skrivnosti

STO TRIDESET KILOMETROV jugovzhodno od francoske riviere, med Kap Rouxom in otokom Korziko, se ziba na valovih otoček, ki je na prvi pogled podoben boji oziroma svetilniku. Dviga se 16 metrov visoko nad morsk gladino in za služi upravičeno naziv najmanjšega otoka na svetu, kjer prebivajo ljudje, saj meri njegovo podnožje le dober kvadratni meter. Tam je trenutno profesor Piccard s svojimi sodelavci in poizkuša iztrgati morju čimveč njegovih skrivnosti.

Idealna raziskovalna postaja

Profesor Piccard meni, da je sedaj končno postavljena neka idealna raziskovalna postaja, s katero bo mogoče raziskovati in reševati različnejše oceanografske in

biološke probleme na mestu samem, namreč kar sredi morja. Tega prej ni bilo mogoče.

Postaja je tako dobro opremljena, da lahko posadka za tri mesece prekine vsak stik in živi le od zalog. Tako ima na primer s seboj

12 kubičnih metrov goriva za pogon motorjev. Na strehi, ki je pokrita le s 3 mm debelo železno pločevino, je dovolj prostora, da lahko na njej pristane manjši helikopter. Za povezavo s celino skrbijo močne radijske naprave.

Tudi sicer prebivavci ničesar ne pogrešajo in en sam pogled v spalne kabine in v kuhinjo pove, da je vse urejeno po najsodobnejših načelih, kjer so prostori izredno smotno izkoriščeni. Po strmih stopnicah se pride v strojnico, kjer delata dva motorja Daimler — Benz peklenski hrušč, ki pa se v ostalih prostorih komaj sliši. Od tam dobiva postaja tudi elektriko od 110 do 220 voltov napetosti, ob različnih prekinitvah pa imajo na razpolago baterije.

Najvažnejše — globoko v morju

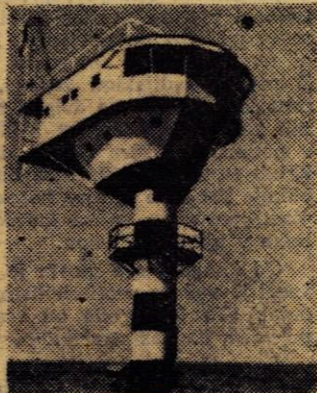
To, kar je nad morsko gladino, so pravzaprav le pomožni prostori. Najvažnejši delovni prostori so globoko v morju. Celotna postaja je namreč dolga 66 metrov, tako da je 50 metrov postaje pod morsk gladino. Od tega je polovico uporabljeno za laboratorije, ostala polovica pa služi kot shramba za gorivo, za stisnjen zrak in za obtežitev. Laboratoriji so nanizani v petih nadstropjih, od katerih so najnižji 25 m globoko. V te prostore se pride s pomočjo majhnega električnega dvigala, ki je podobno škafli za sardine. Na prvi pogled je videti tak prostor izredno štedljivo opremljen, saj sta tu le delovna miza in telefon. Toda tu so še posebne line, skozi katere opazujejo znanstveniki podmorsko življenje. Na razpolago imajo foto — in filmske kamere. V steni se nahaja

tudi neznan vijak, pri katerem priteče v prostor morsk voda, ki jo znanstveniki potrebujejo za razne preizkušnje in analize.

Posadka ima pogum

Na račun te postaje je bilo izrečeno veliko pohval. Ko so med drugim rekli profesorju Piccardu, da je s tem podjetjem prikazal veliko poguma, je odvrnil: »Ne, gospodje. Jaz sem postajo le skonstruiral — pogum imajo pa drugi — posadka!«

Izdelavo te postaje je financirala francoska država. Na vprašanje, koliko je stala, se konstruktor le smehlja, obenem pa zatrjuje, da ni bila toliko draga, kakor je videti.

Na sliki ni svetilnik, pač pa nova raziskovalna postaja, s pomočjo katere bodo raziskovali morje in življenje v njem. To, kar se vidi na sliki so le pomožni prostori, glavni laboratoriji so pod vodo.

ZANIMIVOSTI

»Zračni« rečni kanal

Kavkaška reka Čandžaj teče skozi globoke kanjone Malega Kavkaza, toda ko priteče na stepo, se blizu Kirobavda izgubi v zemlji. S tem izgubi stepska zemlja prepotrebno vodo.

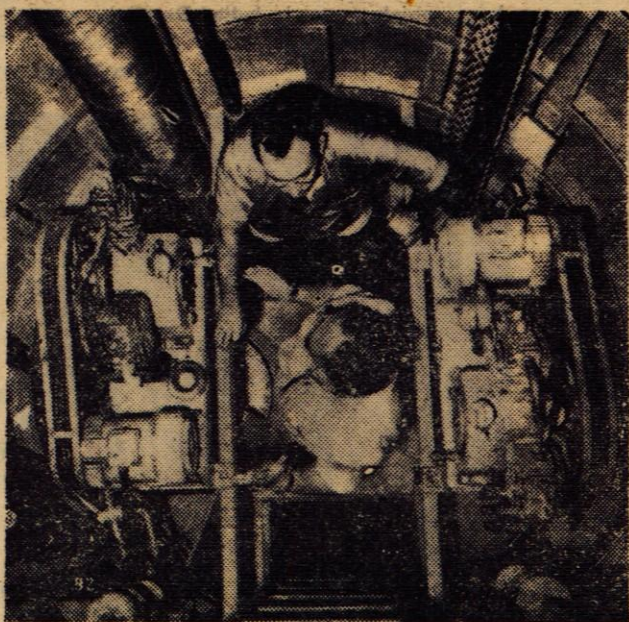
Od mnogih projektov so izbrali gradnjo zračnega kanala. Montiran bo iz izdelanih kovinskih delov in postavljen na dvestotih jeklenih stebrih. Reko bodo zajezili in usmerili vodo v kanal.

TV na kljunu ladje

Za kontrolo vožnje ima ladja »Esso Deutschland« na razpolago sodobne televizijske naprave. Ker kapitan zaradi velike dolžine ladje s komandnega stolpa nima pregleda nad sprednjim delom, kar je posebno pomembno pri plovbi v pristanišču, je spredaj nameščena snemalna kamera, ki s pomočjo sprejemnika nudi sijajen pregled brez naprežanja. Razen tega je tam nameščen močan 10 kilovatni žaromet, ki osvetljuje pot pred seboj 400 metrov daleč in omogoča televizijsko snemanje tudi ponoči.

Avtomati za bencin

V PARIZU so bili pred kratkim postavljeni štirje avtomati, pri katerih si lahko vozniki sami preskrbijo bencin. Avtomati delajo samo ponoči, ko so bencinske postaje zaprte. V avtomat se vrže pet kovancev po en frank in iz avtomata priteče pet litrov bencina.

Petindvajset metrov globoko leži zadnji prostor, v katerem lahko vstopi človeška noga. Profesor Piccard razlaga na sliki delovanje dveh kompresorjev za izravnavanje ravnotežja

Otrok in vzgoja

VZGOJNA SREDSTVA so mnogovrstna. Posamezna vzgojna sredstva lahko koristijo, prav tako tudi lahko škodujejo. Pomanjkanje prave mere v vzgoji je glaven povzročitelj vzgojnih napak. Človek se rad nagiba le k skrajnostim, ki jih opazimo tudi pri vzgoji.

Starši so v svoji vzgoji premehki ali prestrogi. Otrok postane tako preveč razvajen ali pa živi v stalnem strahu. Otroku - razvajencu starši prihranjujejo vse težkoče in mu onemogočajo, da bi se preizkusil in uril v samostojnosti. Nagnosko se tak otrok postavi za gospodarja v hiši, namesto ljubezni pa vrača staršem sovraštvo, zakaj kot da bi se hotel maščevati za svojo z razvajanjem zmanjšano življenjsko sposobnost.

Mladostna bluza z naborki bo pristojala predvsem vitkim dekletom in ženam. — Prav tako kot h krilu jo lahko nosimo k športnim hlačam.

Stroga vzgoja

OTROCI PA, ki jih starši prestrogo vzgajajo, se nagibajo izven družine k posebnemu divjaštvu in pretirani razposajenosti ter se na ta način sproščajo.

Starši so v svoji vzgoji preveč ali premalo zahtevni. V prvem primeru je otrok preobremenjen, v drugem pomehkužen.

Starši otrokom premalo ali preveč zaupajo. Premalo zaupajo svojim otrokom, ker so prepričani, da je človek slab in da ga je treba zato zlasti v otroških letih z mnogimi zapovedmi in pravici vzgajati. Otrok je utesnjen v svojem odločanju in išče zaupanje druge, medtem ko se od staršev notranje oddaljuje.

Zaupljivost staršev

PREVELIKA ZAUPLJIVOST staršev se pa včasih tudi bridko maščuje. Popolna svoboda mladega človeka nekako opijani in ga skoraj nujno vodi k razbrzdanosti.

Če premišljujemo o teh skrajnostih, se seveda vprašamo, kakšna je prava mera. Skušajmo slediti zdrave-

mu razumu in izbrati zlato sredino, ki je ne moremo natančno določiti. Saj vsak posameznik je svojevrstno bitje, ki doživlja vzgojo na svoj način in tudi nanjo po svoje reagira.

Mali nasveti

Kristalne vaze

KRISTALNE VAZE lepo očistimo s kavno usedlino. Dve žlici kavnne usedline damo v vazo, dolijemo malo vode in kanec kisa, nato pa vse dobro pretresemo. Vaze postanejo še bolj bleščeče, če dodamo mešanici še malo plavila za perilo.

Porcelanaste vaze

PORCELANASTE ali lončene vaze čistimo z mlačno milnico; speremo jih v čisti hladni vodi. Trdo vodo, kakršna je zlasti v gorah, zmehčamo z dodatkom boraksa; taka voda je prijetnejša za umivanje.

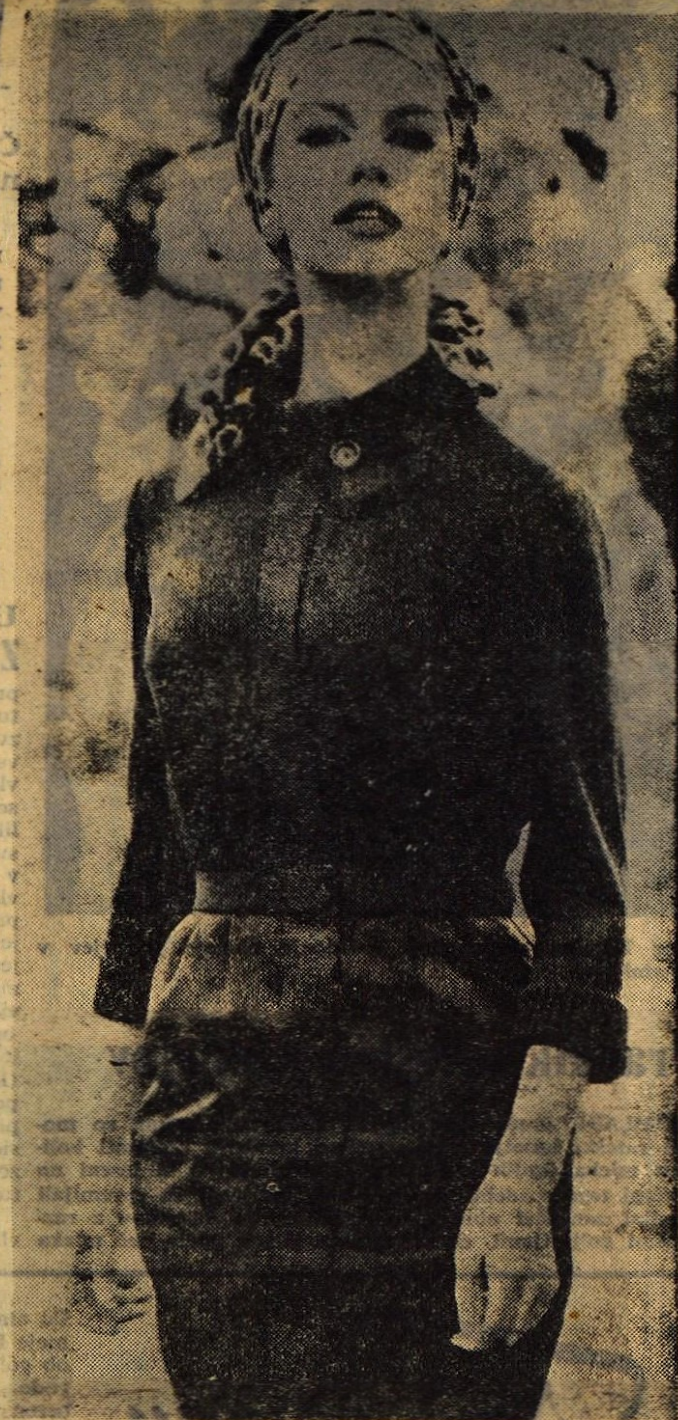
Vodene barve

VOĐENE BARVE v tubah, ki so postale trde, spet napravimo uporabne, če jih vzamemo iz tub in raztopimo v vodi, ki smo ji dodali malo glicerina.

Pranje robcev

PRANJE ROBCEV ne bo tako neprijetno, če bomo dali namakalni vodi pest soli in pustili robce, da se bodo namakali vsaj dvanajst ur. Tako bomo dosegli, da se bo sluzasta snov odlepila.

SVILENIH robcev ne peremo z milom. Dobro jih premečkamo v milni peni, splaknemo v mlačni vodi, nato pa jih še vlažne zlikajmo.

Pletenine si vse bolj utirajo pot na trg in vsak dan imajo več občudovavk. Za v službo, potovanje ali v šolo vas bo toplo spremljala pletena obleka

RECEPTI

Praženi vampi

1 kg vampov, slana voda, jušna zelenjava, lovorov list, 40 dkg krompirja, 1 žemlja, 10 dkg olja ali masla, 10 dkg čebule, 1 dkg česna, zelen peteršilj, poper, sol, juha, parmezan.

Kuhane vampe zrežemo na rezance. Na rezance zrežemo tudi olupljen krompir in žemljo. Na maščobi razgrejemo zrezano slanino, dodamo sesekljano čebulo in jo zarumenimo. Nato dodamo sesekljan česen, zelen peteršilj, vampe, krompir in žemljo, popopravimo, solimo in malo zalijemo z juho, premešamo in pokrito dušimo do mehkega. Ko je krompir mehak, narahlo premešamo in po potrebi še malo zalijemo z juho. — Naložimo v skledo ali na krožnik, potresemo z naribanim parmezanom in ponudimo.

Kokošji golaž

10 dkg prekajene slanine, 1 čebula, 1 kokoš ali petelin, paprika, sol, korenček, peteršilj, krompir, majaron, limonina lupinica.

Na drobno zrezani slanini prepražimo čebulo, da zarumeni. Dodamo uležano razkosano kokoš ali petelina, papriko, sol, korenček in peteršilj; vse to zalijemo z zajemalko vode in dušimo, da se meso zmehča. Nato dodamo olupljen na koščke zrezan krompir, malo majarona in limonine lupinice, ter pokrito dušimo, da se zmehča, tudi krompir. Večkrat premešamo. Ko je vse mehko, zložimo meso na sredo plitve skled, naokrog naložimo krompir in vse skupaj polijemo z omako.

Lepotilna maska za suho kožo

IZ DOMACIH sredstev si lahko pripravimo zmes, ki si jo damo na očiščen obraz in pustimo učinkovati 10 do 20 minut. Starejšim ženam in tistim, ki imajo suho kožo, bo dobro dela naslednja maska:

Vzele bomo nekaj očiščene olivnega olja ali ribjega olja ter vanj vkapali rumenjaka, nato bomo pa zmes dobro zmehčali. Z njo si namažemo očiščen obraz in vrat. Lahko pa maski dodamo tudi malo limoninega soka in kvasa.

Maska za mastno polt: Za mastno polt je učinkovita naslednja mešanica:

Jogurt mešamo z enako ko-

ličino paradižnikovega ali kumaričnega soka, dodamo nekaj kapljic glicerina, po-mešanega z boraksom. Masko pustimo nekaj časa na obrazu, nakar jo izmijemo s toplo vodo ter obraz opljuskamo še z mrzlo vodo.

Maska za nečisto polt: Za nečisto polt je dobra maska iz beljaka in limoninega soka. Beljak rahlo stepemo, mu dodamo soka ter si s tem

namažemo obraz. Ko se maska posuši, jo s čistimi prsti narahlo zdrgnemo v polkrogih z obraza, preostanek pa si izmijemo s toplo vodo.

Nespečnost

VZROKOV zanjo je več. Pogosto ne moremo zaspati zaradi prevelike utrujenosti, razburjenja, preobilne večerje ali tudi zato, če smo popili preveč črne kave. V primeru, če je nespečnost trajnejša, a smo sicer zdravi, nam koristi topla kopel pred spanjem.

Star Ratečan pripoveduje nekdanje običaje pastirjev v planini

Praznik rateških pastirjev

SPOMLADI, preden so odgnali živino v planino, so morali rateški kmetje pred posebno komisijo dokazati količino mleka svojih krav, koz in ovc, da so si jeseni na podlagi tega razdelili sir. Molžo in merjenje so spremljali številni zanimivi običaji in prizadevanja lastnikov z različnimi goljufijami, da bi njihova živina imela več mleka

10 gorenskih in ljubljanskih alpinistov je v 20 dneh osvojilo

14 vrhov Kavkaza

Čeprav vzpon na 5160 metrov visok Elbrus ni težak, so odpravo naših alpinistov v izhodiščnem taborišču najprej preizkusili

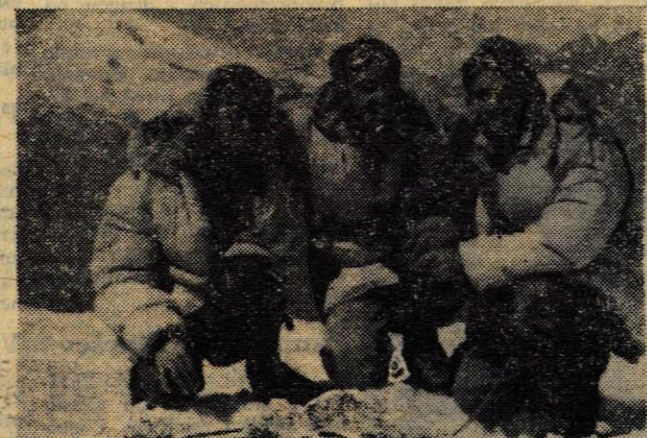
V ZACETKU AVGUSTA je pod vodstvom znane alpinista in družbenega delavca dr. Mihe Potočnika odpotovala v Sovjetsko zvezo skupina devetih gorenskih alpinistov. Odprava je imela v načrtu osvojiti Elbrus (5160 m) — najvišji vrh evropskega dela Sovjetske zveze, razen tega pa se povzpeli še na nekatere druge vrhove kavkaškega pogorja. Alpinisti, med katerimi je bilo pet članov gorenskih planinskih društev — Ekar, Valant, Žvokelj, Jamnik, Keše — so se minuli teden vrnili z nekaj manj kot enomesečnega potovanja; izkoristili smo priložnost in jih zaprosili, da nam povedo kaj več o zanimivi poti.

Udobna vožnja

Z vlakom so člani odprave potovali iz Beograda prek Budimpešte, ki so ji jo tudi ogledali, v Sovjetsko zvezo pa so prišli pri znani vstopni postaji Cop. Tam so vlakom zamenjali kolesa, ker so sovjetske železnice nekoliko širše kot drugod po svetu. Vseskozi so se vozili v udobnih kupejih, kamor so vlakovni uslužbenci kar naprej prinašali čaj, tako da je bila dolga vožnja do Kijeva kar prijetna. V glavnem mestu Ukrajine so se ustavili. Počitek so izkoristili za ogled mestnih zanimivosti in jugoslovanske razstave (kjer so se za več kot 20 dni poslovlili od jugoslovansko pripravljene hrane, ki so jo sicer kuhali domačini!), razen tega pa so se v Dnjepru tudi okopali.

Iz Kijeva je naše alpiniste vlak peljal ob Azovskem

morju mimo velikega mesta Rostova v Pjatigorsk, od tam pa so se z lokalno že-

Člani kranjskega alpinističnega odseka KEŠE, EKAR in JAMNIK med sestopom z Džan tu Gana, ki so ga v kavkaškem pogorju osvojili kot zadnji vrh. Levo v ozadju se vidi vrh Elbrusa (5610) — najvišje gore v evropskem delu Sovjetske zveze

leznico prepeljali do Kislovodska, kjer so prvič prišli v stik z dvema zastopnikoma tamkajšnje planinske organizacije, katere člani so prav te dni vrnili obisk in obiskali naše Julijce.

»Vizuelno« srečanje z Elbrusom

Na poti z avtobusom proti planinskemu taborišču v vznožju Kavkaza so naši junaki prvič videli močnega kopasti vrh visokega Elbrusa. Omenjeno taborišče je prav svojevrstno. V njem živijo in se pripravljajo na vzpone domači alpini-

sti, ki pa po postojane žele, ko dosežejo dobre rezultate v drugih športnih panogah. »Domujejo v šotorih, nam pa so dali na razpolago prostore v velikem planinskem domu, ki je osrednji objekt taborišča z bazenom in drugimi športnimi objekti in napravami...« — pripoveduje član odprave Franci Ekar. Ne preveč utrujeni, čeprav je bilo za njimi že 4000 kilometrov poti, so naslednji dan priredili trening, ker so gostitelji hoteli vedeti, koliko so sposobni in na katere ture bi v času njihovega bivanja v Kavkazu lahko šli. Razen alpinističnega znanja so jim fantje pokazali tudi vso sodobno opremo — v glavnem tisto, s katero je naša odprava uspešno osvojila nekaj himalajskih vrhov. Predstavniki tritisočih alpinistov Sovjetske zveze so jim zaupali in jim »dovolili« vzpone tudi v najtežje smeri.

Bodoči smučarski center

Prvi dan vzpona proti Elbrusu so člani odprave prišli do bivaka Perijut, na višini več kot 4000 metrov, kjer je bilo razen oskrbnice tudi precej domačih planincev. Ti smejo le do tu, za pot naprej pa morajo v izhodiščnem taborišču izdati posebno dovoljenje! Kot rečeno, so ga naši imeli, zato so si naslednji dan ogledali teren za »naskok« in aklimatizirali, s čimer so imeli nekateri zaradi precejšnje višine dosti težav, zanimali pa so se tudi za prejšnji in bodoči obisk Kavkaza. Izvedeli so, da bodo tu do 1965. leta zgradili močeno žičnico, ki bo imela zgornjo postajo pri 4500 metrih. Okolica Perijuta bo tako v prihodnjih letih postala sovjetski smučarski center, saj so

Pogled na več kot 400 metrov visoko Seldo v pogorju Kavkaza je članom slovenske alpinistične odprave dobro del, saj so si po dokaj lahkem na Elbrus želeli tudi tehnično zahtevnejši smeri, kjer bi laže lahko pokazali svojo dobro pripravljenost

pogoji za zimske športe tam izredno dobri; tako vsaj pravijo naši alpinisti, ki so si teren, na katerem že pripravljajo gradbišče, ogledali.

Na vrhu Elbrusa — ali: med Azijo in Evropo

Za vzpon na Elbrus so člani odprave vstali o polnoči; ne da bi hodili v navezah, pa so na vrh prišli po osmih urah. V močni svetlobi so zlahka našli pot (ki je seveda sploh ni), vendar bojzani — da bi se zgubili — ni bilo, ker sta jih vseskozi spremljala dva vodnika. Vzhodni vrh, na katerem je velika fotografija premiera Hruščova in doprsni kip Lenina (medtem ko so Stalinovo glavo ob ob-

sodbi kulta osebnosti razbili; ker pa je bila kovinska, jo je prej dvakrat zadela že strela!), velja kot meja med Evropo in Azijo. Zgoraj je tudi posodica, v katero oddaš listek s svojim imenom (dobiš ga že v taborišču), listke, ki so že notri, pa odneseš v taborišče, kjer na ta način vodijo evidenco o obisku na vrhu Elbrusa.

Kavkaški rekord

Naši alpinisti so med bivanjem v kavkaškem pogorju »postavili« zavidanja vreden rekord — v 20 dneh so osvojili nič manj kot 14 vrhov, o čemer so gostitelji govorili z velikim spoštovanjem. Koliko velja ta rekord, naj primerjamo s podatki o uspehih tujih alpinistov v tamkajšnjih gorah. Avstrijci so na primer pred slovensko odpravo v 30 dneh zavzeli 3 vrhove, Bolgari, ki so bili tam neposredno pred našimi, pa so prav tako v 30 dneh osvojili 6 kavkaških vrhov. Seveda nobeden izmed teh vrhov (ki so bili na njih naši in tudi avstrijski in bolgarski alpinisti) ni nižji od 4000 metrov, vzponi nanje pa trajajo tudi po več dni. Našim je to uspelo v dveh skupinah, ki sta ločeno in celo brez vodnikov (ugled jim je v tem času namreč precej porasel!) stali na Nakratovu, Dongu Zornu, Ulukari, Seldi, Piku Ščurovskega, Baš Kari, Gadilu, Lekziru, Piku volnije Spanje, Bžeduhu, Džan tu Gana in Biskurni (seveda tudi na obeh vrhovih Elbrusa). Ushep jim je omogočila tudi dobra oprema, med katero so tokrat prvič vključili tudi nove ledne kline, ki jih je treba samo priviti v ledeno steno, pa zanesljivo varujejo vso navezo.

Gora v Kavkazu, ki se jo najbolj vesle vsi alpinisti — Užba, je bila tokrat zaradi snežnih streh »zaprta«, morda pa jo bodo naši alpinisti lahko obiskali prihodnje leto...

J. Zontar

Uradno in neuradno

Mladi Kranjčani v Oldhamu (III)

Udarci kladiva

21. avgusta: Dopoldne smo se zapeljali v mesto, da bi se dve urici razgibali in zabavali na kegljišču Top Rank Bowling Alley. To štirinajst problemov mladinskega kriminala do vpliva cerkve na šoli).

Potem, ko smo si popoldne ogledali mlekarso farmo prijaznega gospoda Chadwicka (28 ha, 40 krav, 400 koš) in si očistili blatne čevlje, nas je slovesno sprejel oldhamski župan gospod Broadbent, ki je s svojo ženo potem načeloval slavnostni večerji. Toda kljub prisotnosti ceremonijala, ki je z udarci kladiva ob steno naznanjal številne govore in zdravice, je bila večerja sproščena in večer nadvse prijeten (fantom je bil posebno všeč Drambuie, whiskey-likier: whiskey z medom iz resja!) Svojim gostiteljem smo se (kot ob mnogih drugih prilikah) zahvalili s slovensko pesmijo — »Na oknu glej«, »Gusarsko« in obvezno »Terezinko«, ki je v Oldhamu že popularna in jo povsod zahtevajo! Za slovo pa: »Mi se imamo radi« z oldhamskimi občinskimi možmi in »Auld Lang Syne«.

22. avgust: Moderna tovarna električnih naprav in elektronike »Ferranti« sprejme le 20 obiskovavcev, toda ti imajo res zanimivo dopoldne in odlično kosilo.

Popoldne obratno kot prejšnji četrtek: polovica v šole, polovica v »Oldham Chronicle«. V Oldhamu je 63 osnovnih šol, 15 srednjih šol, višnja tehnična šola (Technical College), tri druge višje šole in 5 večernih — razen tega pa še 6 posebnih šol. Obiščemo eno osnovno šolo (skupaj z otroškim oddelkom — v Angliji namreč začno otroci hoditi v šolo že s petimi leti) in eno srednjo. Posebno naše učiteljice izvedo mnogo zanimivega in vidijo marsikaj, kar bi prišlo prav tudi na naših šolah.

Zvečer povabimo v Castle-shaw mlade Oldhamovce, ki so bili v Kranju, da bi ob zvokih Boštjanove harmonike in gramofona zaplesali z nami in se zabavali ob družbenih igrah.

Dobrodošli prijatelji

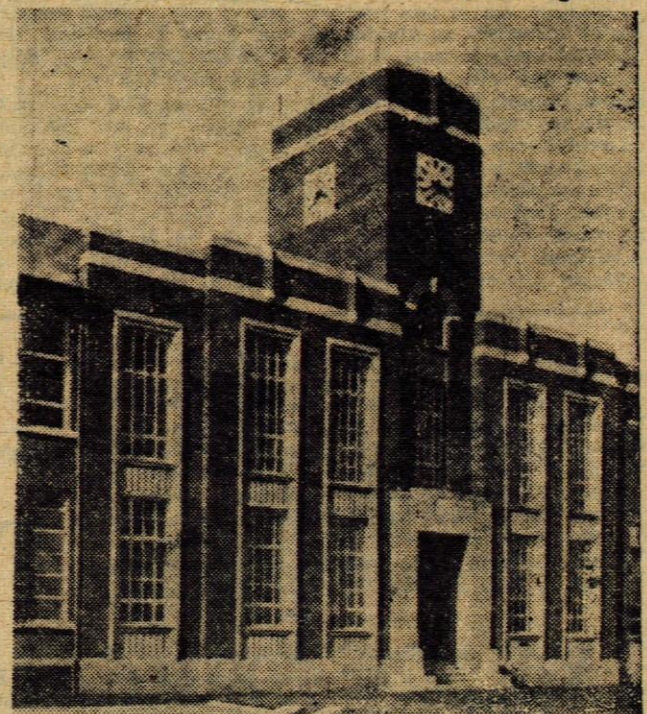
23. avgust: Dopoldne smo obiskali vzgojni urad (Education Office), kjer nam je njegov šef gospod Harrison z gospodom Wattom in drugimi svojimi kolegi podrobno razložil sistem angleškega šolstva in organiziranja mladine ter nam odgovoril na naša vprašanja (vse od problemov mladinskega kriminala do vpliva cerkve na šoli).

Popoldne smo si »uradno« ogledali oldhamsko tržnico (»neuradno« smo jo videli vsi že prej), ki je največja v severozahodni Angliji. V njenem pokritem delu nas je prijetno presnetila v slovensčini napisana dobrodošlica nad stojnico gospoda Lestera, izdelovavca otroške konfekcije, ki je bil že večkrat v Kranju in je ves navdušen nad našo deželo.

Na slavnostnem mladinskem plesu v mestni hiši, kjer sta se srečali obe skupini in številni drugi mladinci, prisotni pa so bili tudi številni občinski možje — nam je vodja oldhamskih mladincev izročil plaketo, ki bo kot še en simbol bratstva med mestoma krožila po najuspešnejših mladinskih športnih organizacijah kot prehodni pokal.

25. avgust: Danes je ponovitev prejšnje nedelje: obiski raznim družinam. Zvečer pa se zberemo v mestu, da bi obiskali Oldhamski center letalskega podmladka (Air Training Corps), na katerega so upravičeno ponosni. Fantje nam pokažejo svoje akrobatske spretnosti na motorjih (in to med vožnjo na neravnem in mokrem terenu!) in nad demonstrirajo reševalno akcijo. Njihova enota namreč (zelo uspešno) opravlja stalno reševalno službo na svojem področju;

(Konec prihodnjic) Dušan Ogrizek

Ena mnogih lepo urejenih šol v Oldhamu — gimnazija Co-unthill Grammar School

Naš roman

Pograbli jo je za laket in obrnil k sebi. »Le ena vrsta strahu obstaja,« ji je šepetaje rekel od blizu, in ta je samodejen. Nasilje avtomatov.

Skoraj sočasno jo je spet izpusstil. Od blizu je videla njegove oči. Ta človek je doživel nekaj strašnega. Toda to ni kaj posebnega. V našem stoletju skoraj ni človeka, ki bi ne bil doživel kaj nezasišano strašnega.

Res sta prišla na Fondamente Nouve. Tod se je laguna vsa temna razprostirala dlje kot v pogledu z Rive degli Schiavoni. Zdaj, ko sta stopila iz tesnobnih ulic, sta znova začutila beli puhaсти zrak, drobno meglo, galaktičnost, ki je polnila noč. Zrak je bil vlažen in hladen. Svetilke z otoka Cimitero* so komaj zaznavno svetile nad gladino. Stanuje na Fondamentu? Tu vendar ni hotelov. Kaže, da ima res stanovanje.

Odšla sta po nabrežju proti ladijskim splavom, mostičem motornih čolnov za Torcello in Puntto Sabbioni, toda O'Malley še vedno ni obstal,

* Pokopališče v italijanščini. Beneško pokopališče leži na otoku med mestom in Muranom (op. prev.).

šla sta mimo boka jezuitske cerkve do skrajne meje Fondamenta, do zgubljenega kosa nabrežja ob goli hišni steni brez vrat, ki se je iztekalo v vodo. Irec je sestopil po nekaj stopnicah do betonske ploščadi. Opazil je, da se Franziska obotavlja in mu noče slediti, ter pokazal na skupino ladij, privezanih na stebre ob koncu ploščadi, Franziskino upiranje, ki bi se skoraj sprevrglo v jezo, se je sprelevilo v občudovanje. O'Malley je hodil prvi. V skupini so bile tri manjše jadrnice in dva motorna čolna. Na enega izmed motornih čolnov je bila s ploščadi položena deska in njen spremljevalec je stopil nanjo, ji ponudil roko in pomagal na krov. Franziska je navzlic temi spoznala, da gre najbrž za velik in težak motorni čoln, saj se skoraj ni zazibal, ko sta stopila na krov. O'Malley je odklenil vrata kajute, obrnil ročico in električna svetilka je osvetlila kajuto, prostor iz tople, rjavé, dragocene tikovine in zlatega, lesketajočega se medeninastega okovja. Franziska je podobne ladje videla v stokholmskem pristanišču. »Vstopite,« je rekel O'Malley.

Kajuta je bila zakurjena. Irec je zaprl vrata, ko je vstopila.

»Presenečenja znate pripravljati,« je rekla Franziska.

»It tastes so clean, it tastes so cool, O'Malleys beer from Liverpool,« je rekel. »Vsako drugo steklenico piva, popito v Liverpoolu, zvari moj oče. Verz pa moj. Poplačal mi ga je s tole ladjó. Odložite plašč! Pripravil bom kavo.«

Izginil je v stranskem prostoru, toda Franziska mu je radovedno sledila in zagledala ljub-

A. A. BEG

ko majhno shrambo iz tikovine in videla, kako je z naglimi, zanesljivimi kretnjami skuhal prav vražjo kavo in poprej na petrolejski peči za-

vrel vodo. V kozarca je vsul po štiri žlice kavnega prahu, kozarca sta stala v srebrnih čašah, nalil do polovice vode, dopolnil preostanek s konserviranim mlekom in vrgel vanju velike kosce rjavega žganega sladkorja.

»Do kraja ste zblazneli,« je rekla Fanzisra.

»Le poskusite!« je rekel.

Poskusila je pijačo. Okus je bil vroč in sla-

dek, podoben življenju. Življenju, kadar je vro-

če in sladko.

»Ze spet ste dobili,« je rekla Franziska. Okus

O'Malleyeve kave jo je navdal z opojno srečo.

»In zdaj še O'Malleyev posebni whiskey,« je

rekel. »V Liverpoolu ga ne pije kdoribodi. Stari

ga že le zase in za svoje prijatelje.«

Segel je po steklenici in dveh kozarcih in

spet sta se vrnila v kajuto. Sedla sta k mizi in

pila vročo, opojno kavo pa hladni hranilni rže-

ni whiskey.

»Čudovito,« je rekla Franziska. »Hvaležna

sem vam.«

»Tukaj sem tudi sam mnenja, da je življenje

čudovito,« je rekel tujec. »Tu pozabim na strah.«

»Ladjo imate. In denar. Ženske vas ne za-

nimajo. Svobodni ste,« je rekla Franziska. »Voj-

ne ni. Dokler ni vojne, lahko počenjate, kar

hočete. Najsrečnejši človek na svetu ste. Ali pa

ste morda bolni? Imate morda neozdravljivo bo-

lezen?«

Odkimal je z glavó. »Povedali ste mi vašo

zgodbó. In zdaj bi vam rad svojo. Malce dlje

bo trajala. Povedal vam bom zgodbo o strahu,

o nasilju.«

Prijetno je bilo na Stenjaku

Nesreče - največje družbeno zlo

PRAVIJO, DA JE JESEN najlepši letni čas in da narava pobarva listje na drevesih. Takrat je najlepše v gozdu, ko hodiš po poteh in ti pod nogami šumi listje. Če pa se ozreš na drevesa in če si malo bolj pozoren, lahko slišiš žolno in vidiš veverico ter druge gozdne živali, toda to ni vedno tako, posebno ne za ljudi na deželi, ko morajo pograbiti steljo za živino. Zgodilo se je takole:

Doma so bili trije otroci, mati in oče. Takrat so se namenili otroci z očetom v gozd po steljo. Vpregli so dva konja v težak kmečki voz, s seboj pa so vzeli grablje in seveda malo malice. Ko so prišli v gozd, je oče ustavil konja in se razgledal, potem so začeli z delom. Žena mu je tisti dan še posebno naročala, naj pazi na otroke in nase, kot bi nekaj slutila.

Kup stelje se je kar hitro večal in oče je začel nakladati na voz. Ko je naložil, so konji potegnili težko breme. Naenkrat so razigrani otroci zavpili in se spogledali. Oče pod težkim vozom, konji so rezgetali in skakali. Stekli so domov po mamo in zdravnika. Mrivega očeta treh otrok so potegnili izpod voza. Ugotovili so, da je oče ležal pod vozom dalj časa in da so ga otroci zagledali prepozno. Tako je družina izgubila očeta.

Anda Miklavčič,
osnovna šola »Simona Jenka«

V bližini mesta Bordeaux, v Franciji, se na neki goli steni še vedno ponosno vzdiguje najdražji in največji

Najdražji svetilnik

svetilnik. Skozi nočno temo, ob spremljanju šumenja morskikh valov, ki se razbijajo v steno daleč prek morske gladine, pošilja svojo bleščečo svetlobo. Svetilnik so Francozi začeli graditi 1584. leta in ga dokončali 1611. Torej polnih 27 let so zidarji in arhitekti delali, da so končno uresničili razkošne prostore za vladarja in njegovo spremstvo. V svetilniku so urejeni tudi prostori za cerkev.

Govori se, da je to najdražji svetilnik na svetu. Je na ustju reke Gironde v Biskajskem zalivu. Stena, na kateri je sezidan, je visoka 30 metrov, a svetilnik sam 62 metrov. Svetloba tega svetilnika se vidi celo 40 kilometrov od obale. Ceno, ki ga je človeštvo plačalo zanj, je svetilnik prav gotovo zaslužil. Zakaj, če ga ne bi bilo, kdo ve, koliko bi se izgubilo ladij pod morskovo površino in koliko tišočev ljudskih žrtv bi pogoltnili peneti valovi v Biskajskem zalivu. Računajo, da se je v Biskajskem zalivu pred izgraditvijo tega svetilnika ponoči razbilo in potonilo prek dva tisoč velikih ladij.

V preteklosti je ta dragocena zgradba služila nekim francoskim vladarjem kot rezidenca.

Košček premoga pripoveduje...

ČEPRAV JE SELE tretji dan, ko so se po dveh mesecih in pol brezskrbnega počitniškega življenja zopet odprla šolska vrata in je šolski zvonec prekinil veselo otroško čebljanje, smo se vseeno namenili, da objavimo zgodnico iz življenja v razredu. Napisala jo je dijakinja osnovne šole »Simona Jenka« **Mojca Bunc.**

Ležal sem globoko pod zemljo v rudniku. Bila je večna tema. Vsa naokrog je bila tišina, le nekje daleč sem zdaj pa zdaj zaslišal ropot.

Nekoga dne pa so se v našem rovu zableščale jamske svetilke. Jaz in moj brat poleg mene sva se zbudila. — Strah naju je postalo, a nisem upal dihati. Kar oddahnil sem si, ko sem zagledal, da so začeli kopati na drugem koncu rova. Kmalu so odkopali že vse moje brate in na vrsto sem prišel tudi jaz. Zagledal sem črno postavo, ki se je premaknila, dvignila kramp nad glavo in tedaj sem si mislil: »Zdaj je

pa po meni.« Vendar mi ni rnil niti mojega lepega črnega kožusčka, ko me je odkopal. Z dvigalom so nas odpeljali v separacijo. Začelo se je odbiranje večjih kosov od manjših. Metali so nas na dva kupa. Jaz sem se znašel med svojimi prijatelji na kupu z manjšimi deli, kajti bil sem majhen, dolgotros in debeloličen.

Z vlakom, vsaj tako se mi je zdelo, so nas odpeljali. Znašli smo se v veliki stavbi, kjer smo ležali še nekaj dni. Čez teden dni pa je pripeljal tovorni avto. Naložili so nas in že se je oglašil avtomobilski motor. Vozil je hitro, da so hiše in poti

kar letele mimo mene. Brnelo mi je okoli ušes in zeblo me je v dolgi nosok. Voznje je bilo konec šele pred veliko stavbo z napisom »SOLA«. Razveselil sem se, ko sem videl, kam me peljejo, saj še nikoli nisem videl šolskih klopi in črne table. Tam pa so nas spet ločili v posamezne prostore. Mene in še nekaj črnih bratcev so odnesli v majhnem zabojčku v 1. razred in me postavili poleg peči. Kar prijetno in toplo mi je bilo, ko sem že nekaj časa ležal v razredu in se razgledoval. Naenkrat se je oglašil šolski zvonec in skozi vrata so prišli majhni, veseli otroci, skoraj bi lahko rekel — pakčki. Za njimi pa je v razred stopila tovarišica učiteljica. Postavila se je pred tablo in glasno zavpila »Mirno!« Otroci so stali kakor vojaki. Zopet se je slišal glas tovarišice »Sedite!« Otroci so sedli vsak na svoj stolček in dali roke na hrbet. Bila je ura računstva. Poslušal sem in si skušal zapomniti vsaj ne-

kaj števil, toda zaman. — Skozi eno uho noter, skozi drugo ven.

Tedaj je učiteljica dejala: »Jurček, naloži v peč!« Iz zadnje klopi je stopil majhen črnolas deček. Vzel je lopatko in zajel nekaj črnih bratcev, med njimi tudi mene. Ko je deček odprl vrata peči, sem zagledal žarečo žerjavico. Tedaj pa »hop« in znašel sem se v peči. Posta-

**mlada
rast**

jalo mi je vedno bolj vroče in končno sem žarel še bolj kot samo sonce. Od te grozovite vročine sem se razlezel v siv pepel, ki ga je hišnik po končanem pouku odnesel na smetišče.

Tako se je končalo življenje majhnega črnega koščka premoga.

I mel sem dve hčerki: Aliso in Adriano. Alisa ima devet, Adriana pa pet let. Kadar se igrata, kličeta ena drugo Til in As. Poreklo prvega imena je malce nenavadno. Til se imenuje devetindvajsetletna sestra naše prijateljice Ingrid. Vsi jo občudujemo; Til je črnopolta lepota, hči očeta črnca in bele matere. Alisa — zato ker je starejša in boljše izgovarja — je preprosto zaplenila to ime. To pa večkrat razjezi Adriano. Da jo potolaži, jo Alisa imenuje Olga in tako se njuna igra lahko nadaljuje.

Nekoč se je Adriana hotela igrati mamo in očeta. Pride k Alisi, ki se je poglobila v v branje.

— Igrajva se očeta in mamo — predlaga Adriana.

— V redu! — odgovori Alisa raztreseno.
— Potem sem jaz starejši otrok, — reče Adriana.
— Ni govora — odgovori Alisa, ne da bi vzdignila oči od knjige.

Tri zgodbe

— Potem bom jaz teta — reče Adriana
— A, ne — odgovori Alisa.
Adriana se popolnoma razžalosti. Potem jezno reče: Toda, jaz vendar moram biti nekdo!

Nekoga poznega popoldneva pride Alisa k meni in reče:

— Tatek, jaz sem zaljubljena.
— Zares? — vprašam.
— Da, že od danes zjutraj — odgovori ona. Pove mi, da jo je neki deček iz njenega razreda vprašal, če hoče, da gre z njim. In ona je pristala.

— Kaj pomeni to, da gre neki deček z neko deklico? — vprašam radovedno.

Ona odgovori:
— Deček in deklica gresta v park in sedeta na klop.

— In sta vidva že to naredila? — vprašam.
— Šla sva v park — odgovori ona — toda ni sva mogla sedeti. Klopi v parku so bile vse za sedene. —

Zadnja štiri leta je bila zahodnonemška kinematografija v hudi krizi — tako finančni kot umetniški. Več filmskih družb je propadlo ali se združilo z drugimi in še nekatere čaka ista usoda. Filmska produkcija ves čas pada in bo padla tudi letos — vendar pa kljub temu letošnje leto ni popolnoma črno za nemški film. Nekateri novi filmi namreč obetajo biti zanimivi in razveseljivi kot znamenja procesa, ki je že v teku in ki bi ga optimistično lahko imenovali začetek preporoda nemškega filma.

Neodvisni

V Zahodni Nemčiji je namreč začelo delati nekaj nadarjenih mladih ustvarjancev, ki si — večinoma neodvisno od velikih filmskih družb — prizadevajo, da bi dvignili raven nemškega filma. Na prvem mestu je treba omeniti mladega berlinskega producenta »Hans-Jürgena Pohlanda (27 let), ki je z režiral »Tobbyja« (življenje jazz-glasbenika) in kot producent omogočil režijski debut Herbertu Veselyju v znanem filmu »Kruh zgodnjih let«. Vesely zdaj že tudi nadaljuje svoje delo z adaptacijo »Mačke in miši« Güntherja Grassa — zgodbe o mladeniču, ki se skriva pred družbo. (Kot zanimivost: vse zunanje prizore tega filma bo v Gdansk posnela poljska ekipa.) Pohlandovo stališče naj ilustrira njegovo mnenje, da je že čas, da zahodnonemška kinematografija pogleda v oči problemom sodobne Nemčije.

Zanimiv in morda najenavnejši med letošnjimi filmi pa je »Zamuda v Marienbornu« z Joséjem Ferrerjem v glavni vlogi. Zanimivo je namreč finansiranje tega filma: koprodukcija med dvema producentoma in nemško televizijo. Režiser filma (najprej ga bodo predvajali na televiziji) je obetajoči Rolf Hädrich (31) z nemške televizije. Film bo verjetno dvignil nekaj prahu, saj obravnava poskus mladega begunca, da bi pobegnil iz sovjetske cone z ameriškim vojaškim vlakom, a ga po štirinajsturnem postanku na obmejni postaji Marienborn predajo.

Avtor zgodbe tega filma je pomembna osebnost novega nemškega filma — Will Tremper (režiser zelo uspelega »Poleta v Berlin«), ki

je obenem verjetno tudi najbolj sporna osebnost nemškega filma. Začel je kot novinar in politični reporter berlinskih dnevnikov. Napisal je scenarije za tri filme Horsta Buchholza, nato pa po lastnem scenariju z režiral »Polet v Berlin«. Sedaj je z režiral svoj drugi film »Noč brez konca« o skupini ljudi, ki so prisiljeni preživeti noč na letališču Tempelhof in o tem, kako to vpliva na njihove osebnosti.

Poslovnost je važna

Tremper ima zelo izdelano stališče do nemške kinematografije in pravi: »Če bi nam uspelo zlomiti moč starih nemških distributerjev in dobiti več mladih producentov, bi to pomenilo začetek resničnega preporoda nemškega filma. Na tem področju imamo samo tako imenovane umetnike — pisatelje, režiserje, igravce — nimamo pa poslovnih ljudi s smislom za ustvarjalno umetnost... Mislim, da delati filme pomeni več kot režirati, igrati ali pisati scenarije. Treba se je naučiti tudi poslovnosti... Preporod bodo seveda morali sprožiti ljudje, ki že delajo v nemški kinematografiji — mislim na mlade ljudi. In teh imamo nekaj...«

Med mladimi, zdravimi distribucijskimi družbami, kakršnih si želi Tremper, je treba omeniti »Atlas film«, ki vse od svoje ustanovitve pred tremi leti vodi dosledno politiko uvoza samo najkvalitetnejših tujih del (od lani) podpiranja kvalitetnih domačih filmov (»Kruh zgodnjih let«). Ob tem je razveseljivo dejstvo, da je »Atlas film« finančno izredno uspešen!

Žal, ne bi mogli trditi česa podobnega o skupini mladih ustvarjancev, ki je lani na oberhausenskem festivalu kratkega filma objavila manifest proti sedanjemu sistemu v nemški kinematografiji in si pridobila ime »oberhausenska skupina«. Ta skupina namreč finančno nima posebne sreče, saj je le enemu njenih članov uspelo dobiti državno podporo za celovečerni film. Vsi ostali se bodo najbrž preselili k nemški televiziji, kjer za svoj drugi program, ki je pred kratkim stekel, potrebujejo mnogo ljudi. Vendar bo ta skupina tudi letos gotovo ustvarila več zanimivih kratkih filmov, predvsem dokumentarcev. Naj omenimo samo Trobela in Tichawskega, ki zbirata gradivo za dokumentarni film o petnajstletnem »Adenauerjevem obdobju, ki naj bi prišel v kinematografe proti koncu leta, torej obenem z Adenauerje-

Možnosti preporoda

Pogled v zahodnonemško kinematografijo

»Noč brez konca« režiserja in scenarista Willa Tremperja spada v vrsto tistih del mladih zahodnonemških ustvarjancev, ki obetajo ponovno dvigniti ugled nemškega filma

dih ustvarjancev, ki je lani na oberhausenskem festivalu kratkega filma objavila manifest proti sedanjemu sistemu v nemški kinematografiji in si pridobila ime »oberhausenska skupina«. Ta skupina namreč finančno nima posebne sreče, saj je le enemu njenih članov uspelo dobiti državno podporo za celovečerni film. Vsi ostali se bodo najbrž preselili k nemški televiziji, kjer za svoj drugi program, ki je pred kratkim stekel, potrebujejo mnogo ljudi. Vendar bo ta skupina tudi letos gotovo ustvarila več zanimivih kratkih filmov, predvsem dokumentarcev. Naj omenimo samo Trobela in Tichawskega, ki zbirata gradivo za dokumentarni film o petnajstletnem »Adenauerjevem obdobju, ki naj bi prišel v kinematografe proti koncu leta, torej obenem z Adenauerje-

vim umikom s političnega odra. Razen tega naj omenimo še vodjo te skupine dr. Alexandra Klugeja, ki pripravlja svoj prvi celovečerni film »Stalingrad«, v katerem se bo spoprijel z »mitom Seste armade«.

»Papanov kino«

Ob svežini in obetih nadarjenih mladih zahodnonemških ustvarjancev načrti in delo starejših režiserjev, ki jih mladi nekoliko cinično imenujejo »Papanov kino« — ne pritegujejo največje pozornosti. Kurt Hoffman, mojster satirične komedije, bo po svoji glasbeni komediji s Caterino Valente moral v »Gradu Gripsholm« pokazati marsikaj, da si bo povrnil ves ugled. Wolfgang Staudte ni po slovesu od DEFA ustvaril še nič posebnega. Rolf Thiele (Deklica Rosemarie, Lulu) se je po polomiji (čeprav ne finančni) komedije »Crno-belo-rdeči baldahin« na srečo vrnil k svojim analitičnim študijam sodobne žene: »Venerin grič« (sedem deklet se v samotni hiši pogovarja o svojih problemih — v filmu ne nastopa noben moški!) in »Morala 63« (z Nadjo Tiller), ki ga napovedujejo ko nekako nadaljevanje »Deklice Rosemarie«, utegneta biti zanimiva.

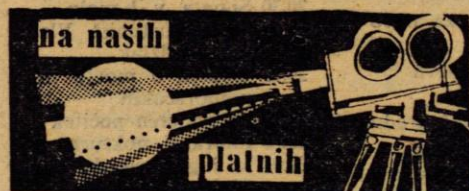
Seveda tudi stara generacija ni zadovoljna s sedanjim organizacijo in položajem v nemški kinematografiji. Tako je na primer Helmut Käutner zelo piker o sedanjem položaju (»Če ljubiš umetnost in bi jo rad ustvaril v nemškem filmu, jo moraš vanj vtihotapiti«) in bo verjetno dal najboljše od

sebe v tujini. Najprej bo posnel »Dnevno sobo« v Angliji, nato pa komedijo v Franciji. V tujini (pri nas!) snema tudi Bernhard Wicki (»Most«) — in sicer »Obisk« po Dürrenmattu s Quinno in Bergmanovo.

Kot že omenjeno, je tudi finančni položaj zahodnonemške kinematografije kritičen: produkcija pada (lani 69, kar je skoraj polovico manj kot v razcvetu petdesetih let, letos verjetno ne več kot 50 do 60), obisk pada. Nemški filmarji upajo na pomoč s strani zakonodaje in pripisujejo skoraj vse finančne težave televiziji. Vendar pri tem pozabljajo, da večina njihovih filmov (tudi letos) zasluži eno samo ime: kič. Povrh tega nemški producenti še do onemoglosti izkoriščajo nekatere popularne teme: tako je npr. »Rialto-film« posnel že 13. film po Edgarju Wallaceu, obeta se enaka serija o Sherlocku Holmesu in po finančno zelo uspelem »Zakladu v Srebrnem jezeru« tuča serija Karla Maya — najprej »Winnetou« v treh delih.

Glede na tako stanje v starih družbah in na nasprotno sveže ustvarjalne sile v mladih neodvisnih skupinah — utegne biti letošnje leto kritično za celotno organizacijo zahodnonemške kinematografije. Zakaj nova, nadarjena generacija filmskih ustvarjancev, ki je prodrla po stranskih poteh, kaže tudi odločnost, da spremeni sam sistem v nemški kinematografiji in tako omogoči splošen dvig kvalitete nemškega filma.

Dušan Ogrizek

»SABRINA« znanega ameriškega režiserja Billyja Wilderja je izredno prikupna komedija s še bolj prikupno Audrey Hepburn v glavni vlogi. Igrata še William Holden in Humphrey Bogart. Lahkotna, toda odlična zabava!

»POD OKRILJEM NOCI« angleškega režiserja Davida MacDonalda je zgodovinska pustolovka iz obdobja angleške državljanske vojne. Glavni vlogi igrata George Baker in Silvyja Syms.

»ZADNJI VLAK 17. GUNN HILLA« Američana Johna Sturgeasa štejejo za enega najboljših westernov zadnjega časa. V glavnih vlogah nastopata Kirk Douglas in Anthony Quinn.

RADIJSKI

SPORED

OD 7. SEPTEMBRA DO 13. SEPTEMBRA 1963

Poročila poslušajte vsak dan ob 4.05, 5.05, 6.00, 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA

- 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
- 8.35 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu
- 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani
- 9.10 Stiri pesmi Sveta Marolta-Spika
- 9.22 Godalni kvartet op. 27
- 10.15 Pojo zabavni zbori
- 10.25 Koncert za violino in orkester
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti!
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 13.30 Vrtljak zabavnih melodij
- 14.05 Z jugoslovanskimi pevci v popularnih operah
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.33 Simfonične variacije
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Gremo v kino
- 17.50 Z lokom po strunah
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Skladbice za kratek čas
- 18.45 Novo v znanosti
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Po domače...
- 20.20 Primer za Paula Templa
- 20.50 Za konec tedna ples
- 22.15 Oddaja za naše izseljence
- 23.05 Ples do polnoči

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Z zabavno glasbo v sobotni večer
- 19.30 Zagrebški bienale
- 21.15 Operne melodije
- 22.15 Jazz na koncertnem odru

Nedelja

- 6.30 Napotki za turiste
- 8.00 Mladinska rad. igra
- 9.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo - I.
- 10.30 Pisano nedeljsko glasbeno dopoldne
- 11.30 Nedeljska reportaža

- 11.50 Glasbena medigra
- 12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo - II.
- 13.30 Za našo vas
- 14.00 Koncert pri vas doma
- 14.15 Operne melodije
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.30 Danes popoldne
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Pod to lipco zeleno...
- 20.40 Glasbena medigra
- 20.50 Športna poročila
- 21.00 Popotovanje glasbenih skladateljev
- 22.15 Skupni program JRT
- 23.05 Ples do polnoči

DRUGI PROGRAM

- 12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
- 13.10 Za ljubitelje opere
- 14.00 Popoldne ob zabavni glasbi
- 14.30 Sodobni izvajavci
- 14.54 Dve skladbi Bachovega sodobnika Weissa
- 15.15 Zabavni zvoki
- 19.05 V nedeljo zvečer
- 20.00 Sto let popevke
- 20.45 Zabavna glasba
- 21.10 Skupni program JRT
- 22.15 Komorna soareja z jugoslovanskimi skladatelji

PONEDELJEK

- 8.05 Sončni vzhod
- 8.30 Glasba ob delu
- 8.55 Za mlade radovedneže
- 9.25 Ponedeljkovo dopoldne ob narodni pesmi
- 10.15 Klavirske skladbe Janka Ravnika
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti!
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti - Viktor Horksl: Vrednost semena za letošnjo setev ozimim
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Poje Akademski oktet
- 13.30 Glasbeni koktajl
- 14.05 Baletna suita
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.40 Literarni sprehod

- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Glasbene uganke
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Zabavna ruleta
- 18.45 Na mednarodnih križpotjih
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Veliki zabavni orkestri tega tedna
- 20.45 Kulturni globus
- 21.00 Glasbena medigra
- 21.05 Skupni program JRT
- 23.05 Za prijatelje modernih ritmov

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Dunajski filharmoniki v operi in na koncertu
- 20.45 Zabavni kaleidoskop

Torek

- 8.05 Dva odlomka iz Konjevičeve »Kostane«
- 8.35 Lepe melodije
- 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
- 9.25 Mojstri simfonije
- 10.15 Operetne melodije
- 10.35 Nove ljubezenske pesmi - valčki
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti!
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti - Vlado Martelanc: Pregled čebeljih družin pred zazimljanjem
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.40 Prizor iz I. dejanja Giocondo
- 13.30 Vrtljak priljubljenih melodij
- 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
- 14.35 Venec Smetanovih čeških plesov za klavir
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.30 V torek na svidenje
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Koncert po željah poslušalcev
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Planinska oddaja
- 18.45 S knjižnega trga
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Skupni program JRT
- 20.20 Radijska igra
- 21.20 Serenadni večer
- 22.15 Melodije v noči
- 23.05 Če želite - zaplešite

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Črne maske - priredba opere
- 20.55 Pisan spored zabavne glasbe
- 21.30 Mednarodna radijska in televizijska univerza
- 21.45 Jazz do 22.00

Sreda

- 8.05 Opera in balet
- 8.55 Otroške razglednice
- 9.10 Glasbena oddaja za cicibane
- 9.25 Popevke v sredo dop.
- 10.15 Duet za dve violi
- 10.30 Clovek in zdravje
- 10.40 Pesmi raznih narodov

- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti!
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Tone Avsec igra harmoniko
- 13.30 Basovske arije iz Mozartovih oper
- 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
- 14.35 Blaž Arnič in Lucijan Marija Škerjanc
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.40 Amaterji pred našim mikrofonom
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Promenadni koncert
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Od skladatelja do skladatelja
- 18.35 Hammond orgle v ritmu
- 18.45 Ljudski parlament
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Od melodije do melodije
- 20.30 Strauss: Saloma - drama
- 22.15 Vrtljak prijetnih melodij
- 22.50 Literarni nokturno
- 23.05 Iz Rogerjeve zakladnice
- 23.30 Romantičnim plesavcem

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Po svetu jazz - Bled 1963
- 19.35 Glasbena medigra
- 19.40 Iz del Franza Schuberta
- 20.45 Koncert v ritmu

Četrtek

- 8.05 Zlati petelin - simfonična pesnitev
- 8.31 Predstavljamo vam pevca Marka Novosela in ansambel Weekend
- 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
- 9.25 Iz zgodbe o Dimitriju Samozvancu
- 10.15 Skladbice Vladimirja Levca
- 10.30 Pet minut za novo pesmico
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti!
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Dva stara mojstra pesmi iz Hrvatske in Srbije
- 13.30 Za vsakega nekaj
- 14.05 Popularni ansambelski prizori iz oper
- 14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
- 15.15 Zabavna glasba
- 15.35 Mediteranska simfonietta

- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Igrajo Chopina
- 18.00 Aktualno doma in v svetu
- 18.10 Turistična oddaja
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
- 20.45 Lahka glasba
- 21.00 Literarni večer
- 21.40 Sonata št. 1
- 22.15 Skupni program JRT
- 23.05 Glasba za ples

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Ob 150-letnici rojstva Richarda Wagnerja
- 20.45 Stirje balkanski plesi
- 21.00 Melodije po pošti

Petek

- 8.05 Godalni kvartet v D-duru
- 8.30 Zabavne melodije z velikimi zabavnimi orkestri
- 8.55 Pionirski tednik
- 9.25 Petkov dopoldanski koncert
- 10.15 Pojo zabavni zbori
- 10.35 Naš podlistek
- 10.55 Vsak dan nova popevka
- 11.00 Pozor, nimaš prednosti!
- 12.05 Zabavna glasba
- 12.15 Kmetijski nasveti
- 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
- 12.45 Pesmi iz Sovjet. zveze
- 13.30 Baročni intermezzo
- 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
- 14.35 Češki pihalci
- 15.15 Napotki za turiste
- 15.20 Zabavna glasba
- 15.40 Pojo jugoslovanski amaterski zbori
- 16.00 Vsak dan za vas
- 17.05 Dragulji iz oper
- 18.00 Aktualnosti doma in v svetu
- 18.10 Pisana paleta
- 18.45 Iz naših kolektivov
- 19.05 Glasbene razglednice
- 20.00 Majhni zabavni ansambli
- 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
- 20.30 Sonata v h-molu
- 21.00 Poje baritonist Vladimir Rudžjak
- 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih
- 22.15 Za prijeten počitek
- 22.50 Literarni nokturno
- 23.05 Iz jugoslovanske simfonične literature

DRUGI PROGRAM

- 19.05 Dva slovenska avtorja
- 19.38 Od melodije do melodije
- 20.00 Med deli Sebastiana Bacha
- 20.45 Igrajo majhni zabavni orkestri
- 21.00 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije
- 21.15 Glasbeni intermezzo
- 21.20 Skupni program JRT

10. septembra angl. barvni film **POD OKRILJEM NOCI** ob 16., 18. in 20. uri

11. septembra angl. barvni film **POD OKRILJEM NOCI** ob 16., 18. in 20. uri

Letni kino »PARTIZAN«

7. septembra ital. barvni film **SIGFRID** ob 19. uri

8. septembra angl. barvni film **POD OKRILJEM NOCI** ob 19. uri

9. septembra amer. barvni film **ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA** ob 19. uri

10. septembra amer. barvni film **ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA** ob 19. uri

11. septembra amer. barvni film **ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA** ob 19. uri

7., 8., 9., 10. in 11. septembra ni predstav

Strazišče »SVOBODA«

7. septembra franc. barvni CS film **MEČ MASČEVANJA** ob 18. uri

8. septembra angleški VV film **HAJKA** ob 16. uri, francoski barvni CS film **MEČ MASČEVANJA** ob 18. uri, italijanski barvni CS film **SIGFRID** ob 20. uri

Cerkilje »KRVAVEC«

7. septembra ital. barvni CS film **DAVID IN GOLIJAT** ob 20. uri

8. septembra ital. barvni CS film **DAVID IN GOLIJAT** ob 16. in 19. uri

Jesenice »RADIO«

7. do 9. septembra angleški VV film **NIKOLI NE POPUSCAJ**

10. do 11. septembra italijanski film **POJTE Z NAMI**

12. do 13. septembra ruski barvni film **OTARJEVA VDOVA**

Jesenice »PLAVZ«

7. septembra amer. barvni film **ZBOGOM OROŽJE**

8. septembra italijanski film **POJTE Z NAMI**

9. do 10. septembra angleški VV film **NIKOLI NE POPUSCAJ**

12. do 13. septembra ameriški barvni film **BORBA ZA OBSTANEK**

Zirovnica

7. septembra nemško-italijanski film **MARINA**

8. septembra ameriški film **ČUDODELKA**

11. septembra angleški VV film **NIKOLI NE POPUSCAJ**

Dovje-Mojstrana

7. septembra ameriški film **ČUDODELKA**

Kranjska gora

7. septembra ameriški VV film **BORBA ZA OBSTANEK**

8. septembra nemško-italijanski film **MARINA**

12. septembra angleški VV film **NIKOLI NE POPUSCAJ**

Koroška Bela

7. septembra amer. barvni film **BORBA ZA OBSTANEK**

8. septembra amer. barvni film **KRVNIK IZ NEVADE**

9. septembra ital. film **POJTE Z NAMI**

10. septembra amer. barvni film **KRVNIK IZ NEVADE**

11. septembra amer. barvni film **BORBA ZA OBSTANEK**

12. septembra italijanski film **POJTE Z NAMI**

Ljubno

7. septembra amer. barvni film **VIŠOKI TUJEC** ob 20. uri

8. septembra amer. barvni film **VIŠOKI TUJEC** ob 10. uri

8. septembra španski film **PRODAJALKA VIJOLIC** ob 16. in 18. uri

9. septembra španski film **PRODAJALKA VIJOLIC** ob 20. uri

Kropa

7. septembra jugoslovanski film **OGRAĐA** ob 20. uri

8. septembra ital. barvni film **POLETNE ZGODBE** ob 17. in 20. uri

12. septembra madžarski film **ALBA RECIJA** ob 20. uri

Duplica

7. septembra jugoslovanski film **KOZARA** ob 20. uri

8. septembra jugoslovanski film **KOZARA** ob 15., 17. in 19. uri

8. septembra mladinska predstava **POTOVANJE Z BALONOM** ob 10. uri

11. septembra amer. film **KRVNIK IZ NEVADE** ob 18. uri

12. septembra amer. film **KRVNIK IZ NEVADE** ob 20. uri

Radovljica

7. septembra angleški film **BILO JIH JE SEDEM** ob 20. uri

7. septembra amer. barvni CS film **APRILSKA LJUBEZEN** ob 18. uri

8. septembra angleški film **BILO JIH JE SEDEM** ob 18. uri in 10. uri dopoldne

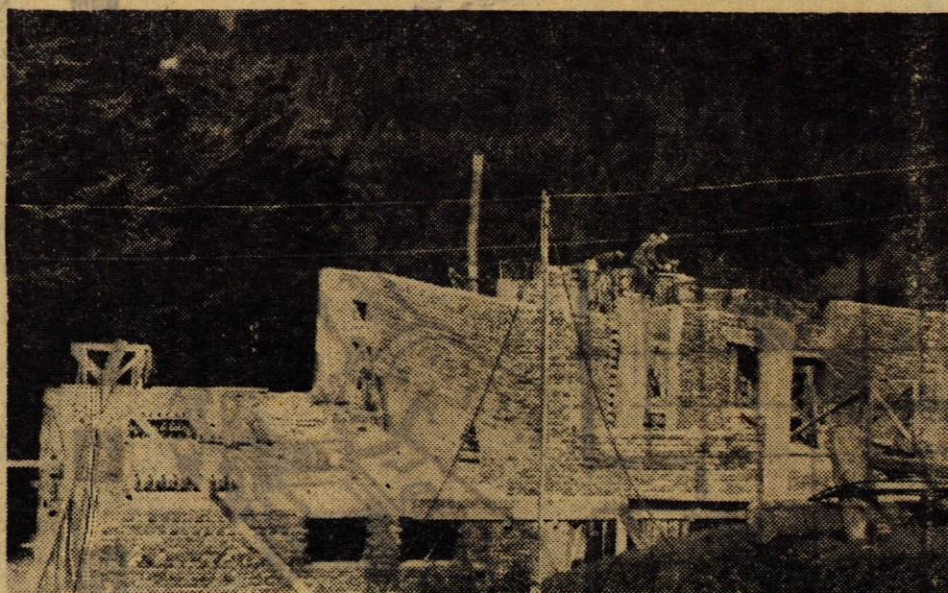
8. septembra amer. barvni CS film **APRILSKA LJUBEZEN** ob 18. in 20. uri

10. septembra ameriški film **SENCE** ob 20. uri

11. septembra ameriški film **SENCE** ob 18. in 20. uri

12. septembra amer. barvni CS film **NAPAD OB ZORI** ob 20. uri

13. septembra nemški film **DEZERTER** ob 20. uri

Spodnja postaja žičnice na Črni vrh

TELEVIZIJA

SOBOTA — 7. septembra

RTV Zagreb

9.00 Otvoritev Zagrebskega velesejma

Evrovizija

15.30 Svetovno prvenstvo v smučanju na vodi

RTV Zagreb

19.00 TV biro

19.30 Oddaja o turizmu

JTV

20.00 TV dnevnik

RTV Ljubljana

20.30 Po partizanski Primorski

Italija

21.05 Zabavno glasbena

RTV Ljubljana

22.20 Zgodba iz serije »Nič ena«

RTV Zagreb

22.50 Poročila

NEDELJA — 8. septembra

RTV Beograd

10.00 Kmetijska oddaja

Evrovizija

15.00 Revija zmagovavcev smučanja na vodi

17.00 Avtomobilске dirke — prenos iz Monza

RTV Beograd

18.15 Mikrofoni je vaš

RTV Ljubljana

19.30 Reportaža s slavlja v Cerknem

JTV

20.00 TV dnevnik

RTV Beograd

20.45 Avtocesta 1963

RTV Ljubljana

21.00 Poslednja kočija — italijanski film

PONEDELJEK — 9. sept.

RTV Zagreb

19.00 TV biro

RTV Ljubljana

19.30 »Naš ciciban«

JTV

20.00 TV dnevnik

20.30 Tedenski športni pregled

RTV Zagreb

20.45 »Ljudje s tankerja«

21.05 »Patent 02« — TV igra

RTV Beograd

22.05 Koncert bolgarskega folklornega ansambla

RTV Zagreb

22.15 Magnetofonski zapis športnega dogodka

23.00 Poročila

TOREK — 10. septembra

NI SPOREDA

SREDA — 11. septembra

RTV Zagreb

19.00 TV biro

RTV Ljubljana

19.30 TV obzornik

JTV

20.00 TV dnevnik

RTV Zagreb

20.30 Propagandna oddaja

20.45 Prenos prireditve iz Zagrebskih poletnih večerov

21.45 »Na kamnu in soncu« portret pisatelja

22.15 Poročila

ČETRTEK — 12. sept.

RTV Zagreb

19.30 TV biro

JTV

20.00 TV dnevnik

RTV Beograd

20.45 »Inkognito« — TV igra

RTV Ljubljana

21.45 Ekspedicija

RTV Beograd

22.15 Poročila

PETEK — 13. septembra

RTV Ljubljana

19.00 Brazilija — poljudnoznanstvena oddaja

RTV Zagreb

19.30 TV biro

JTV

20.00 TV dnevnik

Evrovizija

20.30 Tekmovanje šestih držav v plavanju

RTV Ljubljana

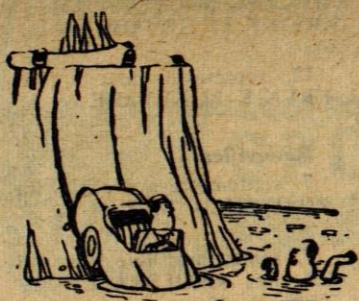
21.30 Propagandna oddaja

RTV Beograd

21.45 Risani film

22.00 Poročila

Zlobno vprašanje

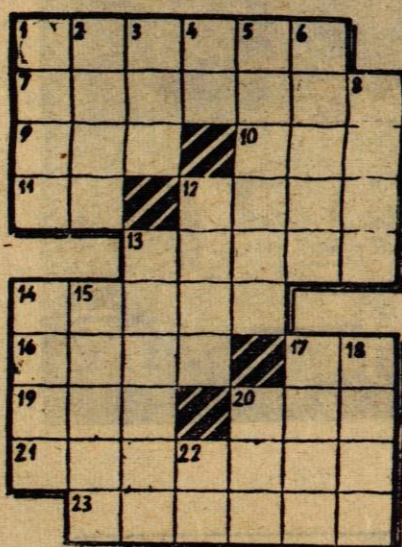
— O sosed, tudi vi ste prišli na morje?

Na delovnem mestu

— In kaj pravite k položaju?

Križanka št. 33

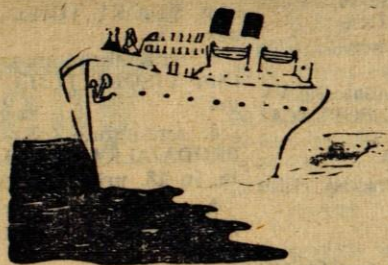
Vodoravno: 1. izhod iz avtobusa, 7. pomembna politična osebnost v današnjem svetu, 9. mariborska tovarna avtomobilov, 10. žensko ime, 11. okrajšan podredni veznik, 12. znani trojanski junak, 13. travnik, 14. mesto med Nišem in Knjaževcem, 16. grški bog vojne, 17. kratka ameriške zvezne države Maryland, 19. vrsta orožja, 20. debela palica, 21. ime dveh kontinentov, 23. kozaški načelnik.

Navpično: 1. naglica v jezi, 2. mešanica plinov, ki obdaja Zemljo, 3. sumničanje, 4. sosednja soglasnika, 5. vrsta molitve, 6. slovenski športni tednik, 8. trening, 12. grški bog ljubezni, 13. drgetanje, 14. bombažni izdelek, 15. vonj, 17. važno živilo, 18. del roke, 20. ime filmske igravke Novak, 22. egiptčansko božanstvo.

Rešitev križanke št. 32

Vodoravno: 1. prtič, 6. raglan, 8. TG, 9. Ural, 11. iluzija, 13. čari, 14. DK, 15. najdba, 17. lakaj.

Na odprtem morju

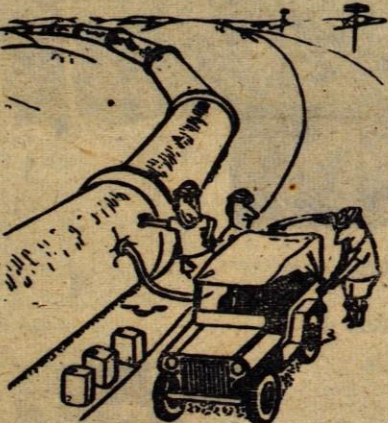

— Zdaj prihajamo v Črno morje!

Konservativec

Poceni oskrba

— Najbolj poceni smo se z gorivom oskrbovali v Saudski Arabiji!

Horoskop

Velja od 7. do 14. septembra 1963

OVEN (21. 3. — 20. 4.)

Znajdeš se v zelo nerodnem položaju. Pomaga ti slučajna znan- ka ki pa ji ne izkaži pretirane hvaležnosti. Prijatelji te bodo vabili, pa se le odzovi.

BIK (21. 4. — 20. 5.)

More in skrbi se s težavo rešiš. Dvome pusti ob strani, zakaj vse je odvisno le od tebe; saj gre za tvojo bodočnost. Sorodnik ti le pomaga. Na službenem izletu se duševno sprostiš, telesno pa utruiš. Pismo.

DVOJKA (21. 5. — 20. 6.)

Nekaj zveš, pa si ne ženi tako k srcu, zakaj sčasoma vse mine. Bolezen prehodnega značaja. V vsakdanjem življenju več realnosti; egoizem bo koristil v začetku zime. Vsi sestanki pridejo hkrati.

RAK (21. 6. — 22. 7.)

Dela se bo precej nabralo. Odvisno bo od tvojih pobud in spret- nosti, kje se boš lotil posla. Pazi, da ne bodo neke govornice iz tvo- jih ust škodovalle sodelavcem. Čuvaj poslovne skrivnosti.

LEV (23. 7. — 22. 8.)

Želje bo treba malce krotiti, zlasti tiste, ki so odvisne od de- narnice. Prijatelj ti nekaj zaupa, kar zlorabiš, seveda nehoti, in se ti tudi maščuje. Materialno stanje se bo izboljšalo.

DEVICA (23. 8. — 22. 9.)

Ponudila se bo priložnost za ugoden nakup, vendar bo premalo v žepu. Spor v družinski ekonomski enoti pomiri obisk sorodnika. Glavobol mine v sredo.

TEHTNICA (23. 9. — 22. 10.)

Ne zmeni se za grožnje in govornice, ki so naperjene proti tebi in družini. Vztrajno nadaljuj borbo, vendar s premislekom, da dose- žeš zadoščenje. Kar zadeva ljubezen: oseba, ki ti je pri srcu misli na tebe bolj kot si mišliš. Upoštevaj tudi njene skrbi, ki jih ni malo.

SKORPIJON (23. 10. — 22. 11.)

Tisto kar slišiš glede drage osebe je zgolj natolcevanje. Zato ne dopusti da zlobneži povzročijo družinski prepir. Verjemi le kar vi- diš z lastnimi očmi.

STRELEC (23. 11. — 22. 12.)

Intimnih težav ne razlagaj sosedu, čeprav se dobro razumeta. Čez 14 dni ti bo to škodovalo. Sorodniki te bodo nadlegovali s šte- vilnimi prošnjami, vendar dobro premisli, predno rečeš DA! Spoči- ješ se le doma.

KOZOROG (23. 12. — 20. 1.)

Zaradi ozimnice in nedavnega dopusta razmišljaš o posojilu. Zdaj spoznaš resnične prijatelje, hkrati pa skleneš, koga boš pri- hodnjič še častil.

VODNAR (20. 1. — 19. 2.)

Neka škodoželjna oseba iz soseske bi se ti rada maščevala. Nje- nim očem ne bodo prikrita tvoja stranpota. Nekdo ti je obljubil pomoč v slabem trenutku, zato ne računaj preveč. Izlet s prijetnimi posledicami.

RIBI (20. 2. — 20. 3.)

Razmere te prisilijo, da racionalno, da racionalno izkoristiš sle- herno minuto. Obstaja nevarnost, da se prav sedaj močno zalju- biš. Zato pazi na način obnašanja in govorjenja, vendar na sesta- nek le pojdi. V pismu bo resnica.

Humoreska

Sem otrok XX. stoletja in ver- jamem vse, kar odkrije zna- nost. Verjamem celo to, kar napoveduje za prihodnost.

Nekega dne me je znanost pre- senetila.

Po kosilu sem ležal in bral ča- sopis. Prišel sem do članka, ob ka- terem so se mi naježili lasje. Sku- pina znanstvenikov namreč trdi, da bodo čez dve ali tri milijarde let ljudje izumrli in da bo na zem- lji zavladal mrčes. Znanstveniki pravijo, da so na zemlji pred nami gospodarili velikanski plazivci, se- daj gospodarimo mi, za nami pa pride mrčes... (Torej, smo sredina med plazivci in mrčesom — seveda znanstveno). Trdijo celo, da mrče- su ne škoduje nobeno žarčenje.

»Kaj, če bo res?! Postal bi rad trot.«

Pokazalo pa se je, da je proti materialnim osnovam še nekačinja višja sila. Tako potolažen sem pri- čel dremati in zaspat. Sanjalo se mi je nekaj nenavadnega.

Muhe

Znašel sem se v bodočem carstvu mrčesa. Nisem vedel, kaj bi. Odšel sem na kongres muh, ki se je prav- kar pričel na smetišču. Prišel sem zadnji trenutek.

»Drage sestre« — je pričela mu- ha zapljunkarica, ki je predsedova- la zboru — »predvsem naj vas ob- vestim, da nam je Veliki svet ze- meljskega mrčesa dal najvišje pri-

znanje, ker smo uspešno sodelovale pri uničevanju človeškega rodu. Ni- koli«, nadaljuje muha po zadovolj- nem brenčanju, »nikoli nismo pu- stile človeka pri miru; nobenega dela ni opravil brez naše prisotno- sti. Zelo smo se trudile, da smo za- strupile njegova bivališča. Torej ni čudno, da je končno onemogel in izginil z zemeljskega površja!«

»Ubogi človek!« — ganjena za- mahne s krili čisto običajna muha in z nožicami obriše solzne oči. — »Vedno je govoril, kako smo ne- znosne! In on, ubožec, ni nikdar mislil, da je nadležen in brezobzi- ren način življenja koristnejši! In glejte, tudi bolj življenjski!«

»In tako sestre moje,« zaključí muha po krajšem odmoru, »čeprav smo majhna in brezpomembna bitja, smo skrajšala obdobje ponosnega človeka.«

V tem trenutku sem zaslišal hu- do razbijanje, in ko sem se prebu- dil, sem komaj spravil muho z le- vega ušesa. — Fedor Sešun